N°. 191. 1854.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

DINGSDAG 15 AUGUSTUS.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, in aanmerking nemende, dat het getal leerlingen voor de telegrafie, na het laatst vergelijkend onderzoek benoemd, bij het toenemend telegrafisch verkeer, niet meer toereikend is voor de behoefte, en ter voorziening daarin willende overgaan tot een nader onderzoek,

Brengt ter kennis van de belanghebbenden:

1°. Tot opleiding en oefening van telegrafisten voor de dienst van den Rijkstelegraaf, wordt, na vergelijkend onderzoek, een aantal van hoogstens zes en twintig leerlingen toegelaten om op nader aan te wijzen plaatsen onderrigt te ontvangen;

2°. de leerlingen ontvangen eene bezoldiging van één gulden daags en kunnen, na voldoende blijken van geschiktheid gegeven te hebben, dingen naar de betrekking van telegrafist der derde of tweede klasse, op eene jaarwedde van f 600 en van f 720;

3°. de telegrafisten der eerste klasse, die 's jaars f 840 genieten, worden gekozen uit de telegrafisten der tweede klasse;

4°. voor het vergelijkend onderzoek om als leerling te worden toegelaten, moet men zich vóór of uiterlijk op den *dertigsten November* 1854 bij het Departement van Binnenlandsche Zaken hebben aangemeld met *een op zegel geschreven* adres, bevattende de naauwkeurige opgave van naam, voornamen en woonplaats. *Gelijktijdig* moeten worden overgelegd bewijsstukken, waaruit blijke dat men is:

a. Nederlander;

b. tusschen 21 en 30 jaren oud;

c. van gezond ligchaamsgestel en zonder gebreken, als doofheid en bijziendheid, volgens schriftelijke verklaring van een erkend geneesheer, wiens handteekening door het gemeentebestuur zijner woonplaats moet zijn gewaarmerkt;

d. van onberispelijk gedrag, volgens schriftelijke verklaring, *na den 1sten Julij* 1854 *afgegeven*, door of van wege het gemeentebestuur van des verzoekers vaste woonplaats;

5°. het vergelijkend onderzoek, waartoe de belanghebbenden nader worden opgeroepen, heeft plaats te 's Gravenhage op den 18den *December* 1854 en volgende dagen;

6°. de mededingenden moeten blijken geven van ervaren te zijn in:

a. het schrijven van zeer leesbaar schrift;

b. de Nederlandsche, Fransche en Hoogduitsche talen;

c. het maken van een opstel in eene dezer drie talen;

d. de beginselen der cijferkunst, met de leer der evenredigheden, die der gewone en tiendeelige breuken, de kennis van de Nederlandsche maten en gewigten en het rekenen zonder fouten;

e. de eerste beginselen van stel- en meetkunst;

f. het regtlijnig teekenen;

7. de mededingenden, die blijken geven, behalve de opgenoemde vakken, ook de natuurkunde, inzonderheid het galvanismus en de toepassing daarvan op de telegrafie, de Engelsche taal en het boekhouden te hebben beoefend, zullen bij voorkeur worden toegelaten en tot verdere bevordering in aanmerking komen;

8°. de ingediende adressen om tot het vergelijkend onderzoek te worden toegelaten, worden buiten beschikking gehouden zoo zij, òf als *ongezegeld* vallen in de termen van art. 8 der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47), òf verzoeken behelzen om ontheven te worden van eene of meerdere bepalingen, hiervoren onder 4 en 6 aangewezen, hetzij nopens de grenzen van den ouderdom, hetzij omtrent de vakken, waarvan de kennis wordt verlangd:

9°. personen, vroeger vergelijkend onderzocht, doch op wie toen de keuze niet is gevallen, moeten zich, zoo zij tot het aanstaande vergelijkend onderzoek wenschen te worden toegelaten, daartoe *op nieuw* bij *gezegeld* verzoekschrift aanmelden, met overlegging der zooveel noodig aangevulde bewijsstukken, overeenkomstig het gevorderde bij n°. 4.

's Gravenhage, den 12den Augustus 1854.

VAN REENEN.

Met ingang van den 1sten October 1854, is de ingenieur *J. Lebret* verplaatst van Breskens naar Middelburg;

de ingenieur *F. D. N. van Deventer* van Middelburg naar Breskens.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den 14den Augustus* 1854.

Heden worden van regeringswege ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken vermeld bij § 2 der circulaire in de *Staats-courant* van 29 Junij 1852 verzonden opgaven:

1°, nopens den handel te Bremen in 1853;

2°, wegens het verbruik van Britsch, vreemd en koloniaal gedistilleerd in het Vereenigd Koningrijk van Groot-Britannie, van 1810 — 1853, en van het aantal schepels mout met regten belast van 1826 — 1853 enz.;

3°. van den in- en uitvoer en het verbruik der voornaamste vreemde en koloniale waren, den uitvoer van Britsche en Iersche voortbrengselen en de schepen in den vreemden handel en de kustvaart gebruikt; alle in het Koningrijk, gedurende de maand geëindigd op 5 Julij jl. en de zes vorige maanden;

4°. van het aantal en de tonnemaat van de in- en uitgeklaarde schepen in elke der twaalf voornaamste havens aldaar, alsmede van de waarde der in- en uitvoeren voor elke dier havens, gedurende 1851, 1852 en 1853.

Uit officiele bij het Departement van Marine ontvangen rapporten van den Kommandant van 's Rijks zeemagt in Oost-Indie en inspecteur der marine aldaar, blijkt, dat de oorzaak van het verbranden der korvet *Sumatra*, op de reede van Kema (eiland Celebes), den 16den Mei 1854, is toe te schrijven aan de ontbranding van eenen in de kaaskamer den vorigen middag geborgen zak, gevuld met koffijboonen, welke kort te voren gebrand waren, en dat, na de eerste ondekking daarvan, den volgenenden morgen omstreeks 8½ ure, reeds zulk eene walm en rook te voorschijn kwamen, dat niemand meer het in het tusschendeks kon uithouden.

Alle aangewende pogingen om den brand meester te worden, hebben niets gebaat. Hij nam met zulk eene verschrikkelijke woede toe, dat slechts weinige uren na de eerste ontdekking, de korvet hopeloos verloren was, en er aan het behoud der menschenlevens moest gedacht worden. Binnen twaalf uren was dit schoone schip eene prooi der vlammen en zonk het achter zijne ankers weg. De geheele bemanning is gered.

De kapitein-luitenant ter zee Wipff roemt zeer den ijver en het gedrag der officieren en schepelingen. Onvermoeid stonden allen hem op dien noodlottigen morgen bij.

Behalve hetgeen die hoofdofficier tot hun aller lof mededeelt, valt ook in het bijzonder te vermelden het moedige gedrag van den luitenant ter zee der tweede klasse jhr. N. A Holmberg de Beckfelt. De officierskok A. A. Dijkhoff, namelijk, lag bewusteloos in het tusschendeks en alle pogingen der overige schepelingen om hem te redden bleven vruchteloos, want verstikkende rook dreigde hen met hetzelfde lot. De luitenant ter zee Holmberg de Beckfelt liet zich echter langs een eind touw in het tusschendeks zakken, wist dit om het ligchaam van den ongelukkige vast te krijgen, waarna beiden gelijktijdig op het dek werden gehaald en de versche lucht den bewustelooze spoedig deed bijkomen.

Zoowel officieren als mindere scheplingen hebben weinig of niet van hunne goederen kunnen redden.

De *Javasche Couranten* van 10 tot 21 Junij jl. zijn ontvangen.

Door den Gouverneur-Generaal waren genomen de volgende beschikkingen:

(*Javasche Courant van den 10den Junij.*)

bij het civiel departement:

verleend: een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den 2den commies ter algemeene secretarie C. C. Tromp;

bij het militair departement:

overgeplaatst, bij het 11de bataillon infanterie, de luitenant-kolonel L. J. Kroll, van het 14de bataillon.

(*Javasche Courant van den 14den Junij.*)

bij het civiel departement:

ontslagen: op zijn verzoek, eervol, J. C. Teenge, als lid bij den landraad der stad en voorsteden van Batavia, onder dankbetuiging voor de door hem in die betrekking bewezene belanglooze en goede diensten;

op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de gewezen klerk bij het vendudepartement te Batavia A. Pieters;

ontheven, op zijn verzoek, eervol, J. F. Meijer, van de uitoefening der functien van notaris te Tangerang (residentie Batavia);

benoemd: tot adsistent-resident van Saparoea en Harboko, in het gouvernement der Moluksche eilanden, W. Schmincke, thans 1ste commies op het kantoor van den adsistent-resident van Benkoelen;

tot 2den substituut-griffier bij het hooggeregtshof van Nederlandsch Indie, jhr. mr. W. Th. Rendorp, ambtenaar der 1ste klasse voor de dienst in Nederlandsch Indie;

tot 2den substituut-griffier bij den raad van justitie te Batavia, mr. L. Hovij, ambtenaar der 1ste klasse voor de dienst in Nederlandsch Indie;

tot griffier bij den omgaanden regter in de 3de afdeeling op Java, mr. J. J. C. Gaaijmans, ambtenaar der 1ste klasse, thans lid in den landraad der stad en voorsteden van Batavia;

tot lid in den landraad der stad en voorsteden van Batavia, mr. A. R. Blom, ambtenaar der 1ste klasse voor de dienst in Nederlandsch Indie, onlangs uit Nederland aangekomen, thans op non-activiteit;

goedgekeurd, dat door den directeur der cultures zijn geplaatst: in de residentie Bantam, de ambtenaar ter beschikking H. W. van Marle;

in de residentie Banjoemaas, de ambtenaar ter beschikking A. van der Ploeg;

in de residentie Japara, de ambtenaar ter beschikking F. Beijerinck;
in de residentie Bagelen, de ambtenaar ter beschikking J. J. van Limburg Brouwer;
in de residentie Soerabaija, de ambtenaar ter beschikking C. Mogge Pous;
in de residentie Bezoekie, de controleur der 1ste klasse bij de landelijke inkomsten en cultures F. Kleijn;
bij het militair departement:
goedgekeurd, dat door het militair departement bij het wapen der infanterie zijn overgeplaatst: bij het 10de bataillon, de 1ste luitenants H. M. Dickmann, laatstelijk bij de artillerie gedetacheerd geweest, en G. J. C. A. Cochius, van het 11de bataillon;
bij het 12de bataillon, de kapitein H. P. van den Ende, van het 4de bataillon;

(*Javasche Courant van den 17den Junij.*)

bij het militair departement:
ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit zijne betrekking, de opziener over de zadelmakerij bij den artillerie-constructie-winkel te Soerabaija, J. Jellema;
bevorderd: bij het wapen der artillerie, tot kapiteins, bij het personeel, de eerste luitenants J. C. E. de Mol van Otterloo, van het personeel, en jhr. F. de Charon de Saint-Germain, van het materieel;
tot eerste luitenants, de 2de luitenants: H. N. Lindwurm, met bepaling, dat hij in zijne betrekking van adjudant bij den chef van het wapen der artillerie zal continueren;
E. H. W. Ubbens, met bepaling, dat hij in zijne betrekking van adjoint bij den generalen staf zal continueren;
D. Straatman, met bepaling, dat hij belast zal blijven met de functie van onder constructeur bij den artillerie-constructie-winkel;
bij het personeel: J. C. Launspach, G. F. A. Boer, C. L. G. J. von Döring en W. Woutersz, allen van het personeel,
bij het materieel: M. S. du Pui, met bepaling, dat hij belast zal blijven met de functie van onder-constructeur bij den artillerie-constructie-winkel, en F. J. U. Sesseler, van het materieel;
geplaatst, bij de civile en militaire geneeskundige dienst te Bezoekie, de officier van gezondheid der 3de klasse J. C. Spitzar, thans te Batavia;
overgeplaatst, bij het groot militair hospitaal te Soerabaija, de officier van gezondheid der 2de klasse, P. A. Bol, thans te Bezoekie;
gesteld, wegens ziekte, op non-activiteit, de 2de luitenant der infanterie J. C. A. Amiot;
verleend: een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den officier van gezondheid der 3de klasse H. G. Korndörffer.

(*Javasche Courant van den 21sten Junij.*)

bij het civiel departement:
bij het Protestantsch wees- en armhuis te Samarang: tot binnenregent, tevens eersten onderwijzer, D. C. de Bruin;
tot binnen-regentes, M. de Ruelles, echtgenoote van D. C. de Bruin;
tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Amboina, in het gouvernement der Moluksche eilanden, E. J. C. van den Berg, benoemd predikant voor de Protestantsche gemeente in Nederlandsch Indie, onlangs uit Nederland aangekomen;
tot substituut-officier van justitie bij den raad van justitie te Batavia, mr. H. C. A. Thieme, laatstelijk officier van justitie bij den raad van justitie te Macassar, thans op wachtgeld;
tot controleur der inkomende en uitgaande regten te Probolingo, in de residentie Bezoekie, J. H. Raket, thans commies-controleur der inkomende en uitgaande regten te Soerabaija;
magtiging verleend tot het uitreiken aan A. M. Arends, eener acte van toelating tot de uitoefening der genees- en heelkundige practijk in de residentie Bezoekie, en wel bepaaldelijk voor de afdeelingen Panaroekan en Bondowosso;
gesteld, ter beschikking van den directeur der cultures op Java, de ambtenaar der 2de klasse voor de dienst in Nederlandsch Indie, J. J. de Graaf, thans ter beschikking van den gouverneur van Sumatra's westkust;
bij het militair departement:
geplaatst: bij de geneeskundige dienst te Macassar, de officier van gezondheid der 3de klasse M. H. de Vogel, thans te Batavia;
bij het groot militair hospitaal te Willem I, de officier van gezondheid der 2de klasse J. C. J. Hellmuth, thans te Samarang;
overgeplaatst: bij het groot militair hospitaal te Weltevreden, de apotheker der 3de klasse P. G. Wijers, thans te Soerabaija;
bij het groot militair hospitaal te Soerabaija, de apotheker der 3de klasse S. A. Bleekrode, thans te Batavia;

Bij het besluit van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie, van 18 Junij 1854 n°. 2, is aan den vice-admiraal, kommandant van Zr. Ms. zeemagt in Oost-Indie, en inspecteur der marine, en aan den luitenant-generaal, kommandant van het Indisch leger, te kennen gegeven:
dat de Gouverneur-Generaal met welgevallen den aanvankelijk gunstigen afloop heeft vernomen van de krijgsverrigtingen tegen de oproerige Chinezen in de Wester-afdeeling van Borneo, die voorloopig met den val van Montrado, het brandpunt van den opstand, geëindigd en voornamelijk te danken zijn aan de beleidvolle maatregelen van den kommandant der expeditie, den luitenant-kolonel A. J. Andresen.
Zijnde hunne excellentien verzocht de bijzondere tevredenheid van den Gouverneur-Generaal te betuigen, in de eerste plaats aan de bevelhebbers, en in de tweede plaats aan de hun ondergeschikte officieren, onder-officieren en minderen, over het beleid, den moed en de volharding, door hen aan den dag gelegd, met de verzekering, dat het den Gouverneur-Generaal eene aangename taak zal zijn, de namen dergenen, die het meest hebben uitgeblonken, onder 's Konings aandacht te brengen, en hunne personen voor eene Koninklijke belooning voor te dragen;
zullende van deze betuiging en verzekering aan de vloot en het leger mededeeling worden gedaan bij loop- en dagorder.
— De algemeene secretaris mr. A. Prins vertrekt op nieuw als gouvernements-commissaris naar de Wester-afdeeling van Borneo.

Ten aanzien van de belangrijke krijgsverrigtingen op Borneo, deelen de *Javasche Couranten* de volgende berigten mede:

BATAVIA, 16 *Junij.*

Den 15den Junij zijn te Batavia aangekomen Zr. Ms. stoomschepen *Borneo* en *Onrust*, het berigt brengende van den gelukkigen afloop der krijgsverrigtingen in de Wester-afdeeling van Borneo.

Wij haasten ons het volgende te ontleenen aan de daarmede ontvangen rapporten van den luitenant-kolonel Andresen, kommandant van de troepen, tevens belast met de leiding der politieke aangelegenheden in dat gewest. Die rapporten zijn gedagteekend:
Hoofdkwartier Thang, te Montrado, den 6den Junij 1854.
Den 2den dezer was de overste met het grootste gedeelte der expeditie Montrado binnengerukt. Dadelijk werd bezit genomen van de drie door de oproerige Chinezen versterkte kongsiehuizen Sjong-bok, Ha-bok en Thang, van waar den volgenden dag, onder een salut van 21 schoten, de Nederlandsche vlag werd geheschen.
De bevolking van Montrado had te voren om genade gesmeekt en onvoorwaardelijke onderwerping aangeboden.
Ongeveer dertig der voornaamste ingezetenen van den bazaar vielen den overste, bij de nadering der troepen, te voet.
Alle bewoners lagen voor hunne woningen geknield en zijn in die houding gebleven tot dat alle troepen voorbij waren getrokken.
Het hoofddoel der expeditie — het nemen van Montrado — is alzoo bereikt.
Het verlies van onze zijde is betrekkelijk gering. Wij hebben slechts één gesneuvelde en zeven en twintig gekwetsten, benevens drie gekwetsten van de marine en drie van de opvarenden der praauwen van Pontianak.
In een volgend nommer zullen wij eenige bijzonderheden mededeelen uit de militaire rapporten van den overste.
Slechts voor en in de nabijheid van Sinkawang, Loabang en Koelor is gestreden.
Sinkawang en Djintang waren door de bevolking verlaten; zoo ook de tusschenliggende door landbouwers bewoonde streken.
De bazaar van Koelor is, toen bij het laatste gevecht de opstandelingen waren uiteengejaagd, door hen op hunne vlugt in brand gestoken. — Slechts weinige huizen bleven gespaard.
De door Montrado afgezonden deputatien ontvingen van den overste de verzekering, dat dààr waar hij geen verzet vond, personen en goederen zouden worden gespaard en dat hij, te Montrado aangekomen, 's Gouvernements bevelen aan de bevolking zou bekend maken.
De troepen hebben zich als altijd uitmuntend gedragen. Onbeschrijfelijk zijn de vermoeijenissen die zij, vooral bij het doortrekken van het terrein tusschen Bentoenai en Sinkawang, hebben moeten doorstaan. Vier dagen hebben zij als 't ware onafgebroken door een geïnundeerd bosch moeten trekken, waar men tot aan de knieën in de taaije klei zakte. Des nachts rees het zeewater 1 à 1½ voet. Geen droog plekje was voor het bivak te vinden. De maatregelen, genomen om hen buiten het zeewater te houden, konden hen echter niet beveiligen tegen de aanhoudende nachtelijke stortregens.
En evenwel geschiedde de marsch met zoo veel orde, dat men overal steeds strijdvaardig was, en was bij de eerste ontmoeting van den voortroep, bij de eerste schoten, die met de opstandelingen gewisseld werden, de geestdrift onbeschrijfelijk, de lust om zich met hen te meten algemeen. — Alle vermoeijenis was toen vergeten.
Door de marine zijn ook nu weder uitstekende diensten bewezen; de aanvankelijke welslaging der expeditie is te danken aan hare krachtdadige ondersteuning en medewerking.
Te Montrado binnengerukt, heeft de overste een bevelschrift aan de Chinezen, behoorende onder het gebied der drie kongsien, uitgevaardigd en doen aanplakken. Wij willen onzen lezers de kennismaking van de hoofdpunten van dat belangrijk stuk niet onthouden.
De federatie van Foh-Sjong-Sam-Kongsie wordt ontbonden.
Montrado en onderhoorigheden, Loemar, Boedok en Lara, zullen afzonderlijke hoofden ontvangen, door het Gouvernement te benoemen en, zonder tusschenkomst, gehoorzamende aan de bevelen van 's Gouvernements ambtenaren.
De kongsie Thaykong en de mijnwerkers-vereenigingen, onder de benaming van Sjong- en Ha-bok, worden vernietigd.
De uitlevering wordt gevorderd van de hoofden dezer vereenigingen en van de legerhoofden, die de oproerlingen tegen Sepang, Kedandong en Seminis hebben aangevoerd.
Tot straf is aan de opstandelingen als boete opgelegd de betaling der oorlogskosten, der waarde van de te Kedandong geroofde en verbande goederen en der waarde van eene te Soengie Doeri gestrande en veroverde praauw. Sinkawang, Djintang, Soengei Raja en Soengei Doeri zullen, tot dienaangaande door het Gouvernement zal zijn beslist, door gouvernementstroepen worden bezet, zoo ook voorloopig Montrado en Koelor.
Gouvernements-ambtenaren zullen daar het gezag voeren en plaatselijk zullen hoofden over Chinezen benoemd worden.
Een groote weg zal worden aangelegd van Sinkawang naar Sedouw en van Sinkawang over Koelor naar Montrado en van Montrado naar Sepang de bevolking der streken, waardoor deze weg loopt, zal daarvoor het werkvolk leveren.
Alle bestaande wegen zullen worden verbeterd.
Eene geregelde gouvernements-belasting zal worden ingevoerd, waaruit de plaatselijke hoofden zullen worden bezoldigd.
Geenerlei regtenheffing is den Chinezen meer veroorloofd.
Met bedreiging van zware straffen, is het vorderen van heffingen en arbeid van de Dajaks verboden.
De schulden, die de Dajaks wegens den gedwongen koop van goederen nog van vroeger aan de Chinezen mogten hebben, worden hun kwijt gescholden. Het maken van nieuwe schulden wordt tevens verboden.
De gevlugte Dajaksche stammen kunnen naar hunne woonplaatsen terugkeeren. Zij mogen daarin door de Chinezen niet verhinderd worden. Door den landraad te Sambas zullen voorloopig alle criminele misdaden en burgerlijke geschillen worden afgedaan, zoowel van de Chinezen onderling als van hen tegen Dajaks of Maleijers, en omgekeerd.
Nieuwe goudmijnen zullen niet zonder vergunning mogen geopend worden.
De uitlevering wordt gevorderd van alle vuur- en andere wapenen.
Het aanmaken van vuurwapenen en kruid wordt verboden.
Alle versterkingen en borstweringen moeten binnen eene maand geslecht zijn.
Alle mijnwerkers van Boedok, Loemar, Lara en Montrado zullen onverwijld het gebied van Sepang moeten verlaten. Later zullen de voorwaarden worden vastgesteld, waaronder zij zich daar zullen mogen vestigen.
Het rapport van den overste Andresen maakt voorts gewag van de vele diensten, door den waarnemenden adsistent-resident van Sambas H. von de Wall bewezen. Hij vergezelde den overste om hem in ver-

schillende werkzaamheden te adsisteren en heeft zich daardoor bijzonder onderscheiden.

Ook de Sultan van Sambas heeft zich van eene gunstige zijde doen kennen. Door Sambas is een buitengewoon groot getal koelies geleverd. De pangerang Bandhara en alle mantries hebben de expeditie gevolgd, om de koelies te bewaken, waarvan er slechts twee zijn weggeloopen.

De grijze Sultan van Pontianak heeft niet minder blijken gegeven van zijnen goeden wil. Hij heeft zijnen zoon, pangerang Ratoe. medegezonden met de vaartuigen die voor de landing te Sinkawang bestemd waren. Eenigen der vorsten van Mampawa zijn den overste reeds te Montrado komen begroeten. Zij hebben tot dusver zeer ijverig hunne grenzen bewaakt. Later moet blijken of hetzelfde kan gezegd worden van Landak en Mandor.

Ten aanzien van Mandor moet nog worden aangeteekend, dat de kongsie Langfang als bemiddelaarster tusschen het Gouvernement en de gewapende mijnwerkers heeft willen optreden.

Die bemiddeling is echter van de hand gewezen, want toen die werd aangeboden, was Koelor reeds in de asch gelegd.

Hoezeer het volgens den overste niet waarschijnlijk is, dat verder verzet zal worden ondervonden, is het echter mogelijk dat naar den kant van Lara nog eenige demonstratien zullen noodig zijn.

Die demonstratien en de verder te nemen maatregelen zouden overigens slechts het herstel van rust en orde ten doel hebben.

— Vervolgens deelt de *Javasche Courant* van 21 Junij het onderstaande extract mede uit het militair rapport van den luitenant-kolonel Andresen, gedagteekend uit het hoofdkwartier te Montrado, den 4den Junij.

Ik heb de eer Uwer Exellentie kennis te geven, dat ik den 2den dezer Montrado heb bezet en den 3den des morgens om 9 ure, onder een saluut van 21 schoten, de vlag heb doen hijschen van de drie sterkten, welke op die plaats aanwezig zijn, namelijk Sjon-Bok, Ha-Bok en Thang

De intogt te Montrado heeft plaats gehad langs eene geknielde Chinesche bevolking, die anderhalf uur in die houding is gebleven, namelijk tot de laatste soldaat was gepasseerd. Na het gevecht bij Koelor hadden de bewoners van den bazaar van Montrado (geschat op 3000 zielen), genade laten smeeken, onder aanbod van zich onvoorwaardelijk te onderwerpen; lijfsbehoud en bescherming van eigendommen werden hun toegezegd, en daarin is woord gehouden.

Gelukkig is Montrado behouden gebleven. Geen eigendom is aangeroerd; alleen de woningen der mijnwerkers van de vereeniging van Sjon-Bok en Ha-Bok, die Koelor verbrand hebben, zijn verbeurd verklaard, zoo als uit de voorloopig gestelde voorwaarde van onderwerping blijkt, en daarover wordt beschikt voor de gedeeltelijke huisvesting van troepen en koelies van Sambas. Het hoofddoel der operatien, het bemeesteren van Montrado, is bereikt, en het is mij hoogst aangenaam er te kunnen bijvoegen, dat het ons betrekkelijk weinig verlies gekost heeft. Wij hebben 1 gesneuvelde en 27 gewonden.

Daarbij moeten nog gevoegd worden 8 verwonden van de marine en 3 maleijers van Pontianak, die door het vuur uit de versterking aan de monding van de Sinkawang-rivier zijn verwond en aan de gevolgen daarvan zijn overleden.

De troepen hebben zich, als altijd, uitmuntend gedragen. De fatigues die zij, vooral bij het doortrekken van het terrein tusschen Bentoenai en Sinkawang hebben moeten doorstaan, zijn niet te beschrijven. Vier dagen hebben zij door een als het ware geïnundeerd bosch moeten trekken, waar men tot over de knieën in taaije klei zakte; des nachts rees het zeewater tot $1^1/_2$ à 2 voet; geen droog plekje was voor bivak te vinden; van boomtakken moest, zoo goed mogelijk, eene soort van baliebalie worden gemaakt om den man buiten het zeewater te houden; maar ook dit baatte weinig, want stortregens, die vooral des nachts vielen, maakten alle voorzorgen nutteloos. Ik geloof niet dat eene troepenmagt, zoo groot als die welke ik de eer had te kommanderen, met geschut en bagage, immer een terrein is doorgetrokken, als dat tusschen de Slakauw en Sinkawang. En evenwel geschiedde de marsch met zoo veel orde, dat men steeds strijdvaardig was, en was bij de eerste ontmoeting van den voortroep met den vijand de geestdrift onbeschrijfelijk; de lust om zich met de opstandelingen te meten algemeen, en dacht niemand aan vermoeijenis. Bij iedere ontmoeting werden een paar grenaten uit de mortieren van 13 duim, als voorboden uit de vijandelijlijke versterkingen gezonden; — daarna volgde, zoo als in het afgeloopen jaar bij Sepang, Kedongdong en Seminis, een aanval met de bajonet en daartegen zijn de Chinezen niet opgewassen. Even als vroeger, wachtten zij dien aanval slechts zeldzaam af en lieten onze brave soldaten naauwlijks den tijd, hun eenige schoten na te zenden; velen der opstandelingen moeten gevallen en gewond zijn, doch onmogelijk is het voor alsnog dat getal met eenige zekerheid op te geven, vermits zij hunne gesneuvelden en gewonden steeds medeslepen, en de berigten van de Chinezen zelven meestal in het bespottelijke overdreven zijn. Bij de eerste ontmoeting bij Soengei-Melagie zijn 4 gesneuvelden, bij latere nog 6 door de opstandelingen achtergelaten; een paar gewonden zijn nog nabij Sinkawang in handen gevallen. Vlaggen, lillas, geweren, sabels, lansen van allerlei grootte en vorm, vaatjes Engelsch kruid, zijn in groote hoeveelheden buit gemaakt; de wapens worden bewaard, het kruid, dat van zeer slechte qualiteit is, werd overal waar het gevonden is, in het water geworpen.

De krachtdadige hulp der aan de expeditie toegevoegde marine, onder het bevel van den luitenant-ter-zee der 1ste klasse Berghuijs, stationskommandant, en bestaande uit Zr. Ms. schoenerbrik *Banda* en Zr. Ms. stoomschepen *Celebes*, *Borneo* en *Onrust*, benevens de gouvernementsvaartuigen, is boven allen lof verheven. Sedert de successive aankomst der troepen, munitie, vivres enz., voor de expeditie benoodigd geweest, kan men zeggen, dat de marine dag en nacht is werkzaam geweest in het belang der expeditie; dat nimmer diensten gevraagd zijn, die niet onverwijld en met den meesten ijver zijn uitgevoerd, en meermalen ongevraagd zijn aangeboden; dat eene magt, zoo als die waaruit de expeditie is te zamen gesteld, zich regelmatig heeft kunnen bewegen en van al het noodige tijdig is voorzien geweest. Kortom, het aanvankelijk welslagen der expeditie zelve is aan de krachtdadige ondersteuning en medewerking van de marine dank te wijten.

Ik heb dan ook gemeend op de naamlijst dergenen, welke zich bij deze expeditie hebben onderscheiden, te moeten vermelden die van den stations-kommandant en van de drie kommandanten der oorlogsstoomschepen, benevens den gezaghebber der gouvernements-schoener *Doris*, omdat ik vermeen bevoegd en verpligt te zijn de waarde der diensten te beoordeelen die zij aan de expeditie bewezen hebben. En die zijn in mijne schatting grooter dan wanneer ieder dier oorlogsvaartuigen een der strandposten had kunnen bemeesteren. Trouwens het is alleen aan de vergissing of vrees van de gidsen te wijten, dat de marine aan het nemen van Sinkawang geen dadelijk deel heeft kunnen nemen.

In het bijzonder moet ik hulde brengen aan de activiteit en zorg van den stations-kommandant, den luitenant-ter-zee 1ste klasse W. A. Berghuijs. Ofschoon ernstig ongesteld, heeft hij zich voortdurend persoonlijk bemoeid met al datgene wat het welslagen der expeditie bevorderlijk konde zijn. Zijne dispositien voor den aanval van Sinkawang aan de zeezijde waren uitmuntend genomen; de angst der Chinezen, toen zij de troepen in den rug hunner positien ontwaarden, was echter te groot, om hem de satisfactie te geven de uitwerking er van te zien.

De strandversterkingen waren verlaten, en de van de landzijde agerende troepen waren, ten gevolge der misleiding der gidsen, binnen dezelve, alvorens men, in verband met den waterstand, eene landing van de zeezijde konde bewerkstelligen.

Het 13de bataillon infanterie neem ik de vrijheid Uwer Excellentie in het bijzonder aan te bevelen; het bevindt zich nagenoeg 4 jaren ter Westkust van Borneo; het heeft daar aanvankelijk veel geleden, maar evenwel is de geest onder het personeel uitmuntend gebleven. Moed en volharding, onaangezien de bijna onoverkomelijke moeijelijkheden, zijn steeds het kenmerk geweest in alle ontmoetingen, waaraan dat corps heeft deel genomen.

Onder de met onderscheiding vermelden, zal Uwe Excellentie nu ook wedervinden den majoor Kroesen en den kapitein van Houten. Overal waar die ageren, zullen zij door beraden moed uitblinken.

Ik mag niet verzwijgen dat het gedecoreerde 7de bataillon infanterie eer aan zijn vaandel heeft gedaan. Bij de eerste ontmoeting met de opstandelingen heeft het zich niet door het oorverdoovend vuur en vreesselijk gejoel der Chinezen laten afschrikken; — het is er met de bajonet op afgegaan en heeft de opstandelingen op de vlugt gejaagd, overal waar het die ontmoet heeft. De majoors de Brabant en de Brauw en de kapitein Nauta, die bij onderscheidene affaires het bevel voerden, hebben goed geageerd.

De artillerie heeft overal uitgemunt. Die heeft ook nu weder bewezen dat er geen terrein denkbaar is, waar men niet met berggeschut doorheen kan dringen. De kommandant daarvan, de kapitein Sikkens, verdient allen lof. Ook de kommandant der sapeurs, de 1ste luitenant van Davelaar Cnopius, voor den onvermoeiden ijver, bij iedere gelegenheid aan den dag gelegd.

Ik zal de eer hebben Uwe Excellentie spoedig eene voordragt tot belooning aan te bieden.

Gaarne had ik hierbij overgelegd afschrift van het journaal gedurende de expeditie aangehouden, waaruit Uwe Excellentie den zamenhang der operatien zoude kunnen ontwaren, doch er is thans geen tijd dit uit te werken; in een land als dit, waarin al wat naar bestuur gelijkt, verdwenen is, en met een ruw en onbeschaafd volk als de Chinezen, zal ik wel niet behoeven te betoogen, dat al den tijd door handelen geabsorbeerd wordt en er voor schrijven weinig overschiet. Ik moet mij derhalve bepalen tot eene korte vermelding van hetgeen heeft plaats gehad en zal het onvolledige zoodra mogelijk aanvullen.

Aanvankelijk was het mijn voornemen om slechts van de Slakouw uit te ageren, doch dan had ik een groot gedeelte van het 7de bataillon infanterie werkeloos moeten laten, en dit was voor velen te ontmoedigend geweest. Bovendien liet het betrekkelijk groot getal koelies, dat door Sambas, en de vaartuigen die door Pontianak geleverd werden, toe, zich met eene grootere magt te bewegen.

Ik besloot derhalve met het grootste gedeelte van de Slakouw uit te gaan en te ageren en gelijktijdig Sinkawang van de zeezijde te doen aanvallen.

Den 10den Mei embarkeerden de troepen te Sambas; het geheel bedroeg 1697 hoofden, medevoerende 2 houwitsers, 8 handmortieren, met de noodige munitie, brand- en lichtkogels, vuurpijlen en handgrenaten. Als reserve dienden nog twee houwitsers en 4 kanons à 3 pd.; de laatste tot bewapening van de tusschenposten. Proviand voor eene maand voor de geheele expeditie werd geladen in de bark *Bintang Timor*, die reeds naar de reede van Pamangkat was afgezakt. Voor tien dagen vivres, in vrachten van een man afgepakt en in afzonderlijke praauwen geladen, werden almede door Zr. Ms. stoomschepen gesleept.

Ik zelf embarkeerde op Zr. Ms. stoomschip *Celebes*, dat bestemd was om het eerst, als den grootsten diepgang hebbende, de Slakouw binnen te stoomen en de troepen alzoo te debarkeren in dezelfde orde als waarin zij waren ingedeeld, om zoo noodig dadelijk te kunnen ageren.

Te Pamangkat werd nog eene compagnie infanterie, die daar tijdelijk was gehuisvest, door Zr. Ms. stoomschip *Borneo* ingenomen. De *Celebes* had alzoo geëmbarkeerd 600, de *Borneo* 500 en de *Onrust* 100 hoofden. De overigen werden in praauwen op sleeptouw medegevoerd.

Den 11den werd koers gesteld naar de monding van de Slakouw-rivier.

Te vergeefs werden alle mogelijke middelen in het werk gesteld om de *Celebes* over de bank te krijgen; men moest een hoogeren waterstand afwachten.

Den 12den moest, volgens berigten, het hoogste tij zijn, des middags ten 2 ure werd andermaal beproefd de bank over te komen, doch te vergeefs; de *Celebes* kon de bank niet passeren. De *Borneo* en *Onrust* stoomden echter de rivier binnen. Om nu geen verder tijdverlies te ondervinden, werd bepaald: dat de *Borneo* en *Onrust* den volgenden morgen te Bentoemai de troepen, welke zij geëmbarkeerd hadden, aan den wal zouden zetten, daarna tot in de monding boven de bank zouden terugstoomen, om de troepen van de *Celebes*, die in vlot water was teruggekeerd, en van de te diep gaande praauwen, welke gesleept waren, over te nemen en evenzoo te Bentoemai aan wal te zetten. De troepen van de *Celebes* zouden met kleinere vaartuigen over de bank en aan boord van de beide andere stoomschepen worden overgebragt.

Den 13den werd deze maatregel uitgevoerd, met dat gevolg, dat de geheele magt omstreeks 4 ure in den middag was gedebarkeerd.

In den nacht stoomde de *Borneo* naar de monding, om nog munitie en vivres af te halen.

Bentoemai werd verlaten gevonden en niets van de opstandelingen bespeurd. Door aanhoudenden regen was het terrein aldaar bijna ontoegankelijk. Tot aan de knieën zakte men in den modder.

De troepen werden gelegerd als volgt: de voortroep op de kruin van den ongeveer 200 voeten hoogen heuvel Patoengan. De hoofdtroep langs de helling en aan den voet van dien heuvel; de reserve met de houwitsers bleef te Bentoemai, waar de vivres werden aan wal gezet.

Des middags werd door den voortroep eene verkenning gedaan. Van de opstandelingen werd echter in het voorwaarts gelegen terrein niets bespeurd.

Om 12 ure des middags stoomde de *Celebes* naar Pontianak, om de kolonne van den majoor de Brabant af te halen.

Des morgens en ook op vorige dagen, was een hevig vuur aan de zijde van Sinkawang waargenomen; dit was, volgens latere mededeeling, het vuur dat de opstandelingen van uit versterkingen aan de monding op onze vaartuigen rigtten en dat gewoonlijk eerst dan ophield, wanneer de stations-kommandant van Zr. Ms. schoenerbrik *Banda* er eenige grenaten in liet werpen.

Eenige dagen te voren had voornoemde kommandant daar positie genomen en een gedeelte der versperring onder de versterkingen doen wegruimen, om de landing gemakkelijk maken.

De opstandelingen wilden deze versperring herstellen, hetgeen door gewapende sloepen en sampangs der kruisvaartuigen werd belet. Het vuur der Chinezen was voortdurend op deze vaartuigen gerigt. Gelukkig schoten zij slecht en had men daarbij geen ander verlies dan de drie geblesseerden van Pontinak, hiervoren gemeld, en eenige averij aan het tuig van de gouvernements-schoener *Doris*.

Zoodra de troepen gedeeltelijk gedebarkeerd en op de heuvels hiervoren bedoeld zigtbaar werden, zweeg het vuur der opstandelingen en is niet weder geopend geworden.

Den 14den werd de voortroep op een der volgende heuvels vooruitgeschoven. De hoofdtroep nam die plaats in; de artillerie met de vereischte bedekking werd aan de helling gelegerd. Zij zou om de steilte, zooveel mogelijk langs den voet der heuvels trekken.

Door den voortroep werd eene verkenning gedaan tot aan Soengei Baroe. Men vond daar twee verlaten huizen, zonder iets van de opstandelingen te ontdekken.

Des namiddags stoomde de *Borneo* over de bank, om de ziekenschepen en de *Bintang Timor* op de aangewezen plaatsen te slepen.

De schepen van de reede van Lingkawang waren van de heuvels zigtbaar. Er werd beproefd om door vuurpijlen met dezelve in communicatie te geraken; dit was noodig om den stations-kommandant te kunnen kennis geven van het tijdstip, waarop ik met de troepen in den rug der versterkte linie van Sinkawang zoude aankomen, ten einde daarna den aanval van de zeezijde te kunnen regelen. Het bepaalde contrasein werd niet waargenomen en moest er op eene andere wijze getracht worden gemeenschap te verkrijgen. Later bleek het, dat de vuurpijlen door de *Banda* zeer goed gezien waren, dat ook het contrasein gegeven was, doch voor ons onzigtbaar was gebleven.

Er waren des avonds genoegzaam vivres gedebarkeerd om voorwaarts te kunnen rukken. Te Bentoemai was inmiddels eene loods gebouwd, voor vivres en munitie, die niet konden worden medegevoerd. Daar bleven tot dekking de kapitein Wiltens met 50 man, Zr. Ms. stoomschip *Onrust*, hetwelk bestemd was om later de Slakouw op te stoomen, benevens twee kruisbooten.

Tot regel werd aangenomen, des morgens ten vijf ure te eten en gekookt eten voor den geheelen dag mede te voeren. Het overige bleef bij de reserve.

Den 15den, des morgens ten 6$^1/_2$ ure, stelde zich de geheele magt in beweging, met uitzondering van de reserve, onder den majoor de Brauw, die eerst omstreeks 12 ure volgde. Aanvankelijk was het terrein goed, ofschoon door de korte en steile heuvels zeer vermoeijend. Spoedig echter geraakte men in een vrij zwaar bosch met kleiachtigen bodem, die door de aanhoudende regens week geworden was en waarin men tot de knieën zakte. Te Soengei Malagie stootte de voortroep op eenige zoutpannen en een Chineesch huis, waarbij zich een honderdtal gewapende Chinezen ophielden. De voorwacht was ongemerkt tot op korten afstand genaderd en trachtte hen te omsingelen en op te ligten. De Chinezen werden hen echter gewaar, losten eenige schoten op de voorwacht, die er onmiddellijk op afging en hen verjoeg en vervolgde; 14 dooden bleven op de plaats. Verscheidene geweren, tjunto's en vlaggen werden buit gemaakt. Zoo als gewoonlijk wonnen de Chinezen het onzen soldaten in het loopen af; geen der vlugtenden kon men in handen krijgen.

Het was te laat den marsch verder door te zetten. De troepen waren uiterst vermoeid; het kostte ongeloofelijke moeite om zich door de taaije klei heen te werken, nog meer om er de houwitsers door te trekken. Dit had echter geen den minsten invloed op den goeden geest der troepen. Te Soengei Melagie bivakkeerde de voor- en hoofdtroep; de reserve te Soengei Baroe. Een half uur na het betrekken van het bivak, rees het water tot 1$^1/_2$ voet boven de weeke klei, hetgeen tot omstreeks 11 ure stand hield. Balie-balies werden opgeslagen om den soldaat niet aan het zeewater bloot te stellen. Afwisselend regende het den geheelen nacht.

Den 16den rukte men verder voorwaarts en bereikte de hoofdtroep Soengei Boelan; de voortroep bivakkeerde te Soengei Oei, waar twee huizen en eenige verlaten zoutpannen gevonden werden. De reserve verbleef te Soengei Rassau. De moeijelijkheden waren, zoo mogelijk, gedurende den marsch nog vermeerderd; de felle zon had den weeken modder eenigzins opgedroogd, waardoor de klei zoo taai was, dat men er met moeite de voeten kon uitkrijgen. Even als den vorigen dag werd echter de orde geen oogenblik verbroken en was men steeds strijdvaardig.

Des avonds werd ook hier weder het terrein door het zeewater overstroomd; voorzorgen werden steeds genomen om genoegzaam drinkwater en dat, benoodigd voor het eten, vóór het invallen van den vloed te verzamelen.

Van de opstandelingen werd men niets gewaar. Dien dag zoowel als de vorige dagen waren bij herhaling verkenningen naar het strand gezonden, om over dag met vlaggen, des avonds door vuren, de aandacht der schepen op te wekken en alzoo communicatie daarmede te verkrijgen. Alles echter bleef zonder het gewenscht gevolg.

Te Soengei Oei had men bij de zoutpannen eenige groote sampangs gevonden.

Ik besloot om daarvan gebruik te maken om den stations-kommandant ter reede van Sinkawang van den aantogt der troepen kennis te geven en uit te noodigen (vermits het mij voor alsnog onmogelijk was te bepalen wanneer wij Sinkawang zouden kunnen bereiken), nadere kennisgave af te wachten, alvorens van de zeezijde den aanval te beginnen.

Die aanval toch moest geschieden in het front van zware versterkingen, die sterk bezet en met vrij zwaar geschut bewapend schenen te zijn, en die moeijelijk te naderen waren; ik mogt die niet laten beginnen, alvorens de zekerheid te hebben van onmiddellijk daarop van de landzijde in den rug der positie te kunnen doen vallen. Die zekerheid ontbrak voor alsnog geheel.

Den 17den werd de marsch vervolgd. Het terrein was even als den vorigen dag. Bij het nemen der sampangs te Soengei Oei, werd een schot van uit het digt struikgewas gelost en kostte den inlandschen sergeant Pa-Tamsia, die den kogel door het hoofd kreeg, het leven. Vruchteloos heeft men getracht, den Chinees, die zich daar verscholen had gehouden, te ontdekken; hij is zijnen vervolgers ontsnapt.

Omstreeks 10$^1/_2$ uur stootte de voortroep op eene zware benting bij Soengei Oei besar. Zij was sterk bezet, doch niet gesloten en blijkbaar nog niet geheel voltooid, evenmin als drie meer achterwaarts liggende, waaraan men nog bezig was te werken. Op de gewone wijze werden de versterkingen bestormd, genomen, de oproerlingen verjaagd, die, met achterlating van wapenen, kruid, vlaggen, en eene groote hoeveelheid rijst, met overhaasting op de vlugt gingen.

De voortroep was nu tot digt bij Sinkawang genaderd. De communicatie met de reede was daargesteld; ik liet den stations-kommandant vragen op welk uur de waterstand zoude toelaten Sinkawang van de zeezijde aan te tasten, ten einde daarna de beweging der troepen te regelen. Het antwoord luidde ten 3 ure na den middag. De kommandant van het hoofdcorps kreeg in last den marsch zoodanig te vertragen, dat men niet vóór dien tijd in het midden der versterkte linie aankwam.

Bij den voortroep waren gidsen gevoegd, die in last hadden de troepen te leiden tot achter de versterking.

Aan den weg of liever het voetspoor behoefde men zich niet te storen; daarvan was naauwelijks iets zigtbaar; het terrein was overal even slecht. Hetzij uit vrees, hetzij uit werkelijke vergissing, gelijk zij voorgaven, geleidden zij den troep te veel strandwaarts, zoodat die deboucheerde, juist in den rug van de versterking aan den regter rivieroever, waartegen de marine zou ageren en waartegen de marine zou ageren en waar de kolonne van Pontianak zou landen.

Juist toen de troepen het strand bereikten en van de reede zigtbaar werden, zoude de marine haar vuur openen. De opstandelingen wachtten de verdere nadering der troepen niet af, maar gingen met overhaasting op de vlugt. In de versterking, die van eene enorm hooge en zware borstwering voorzien was, vond men niets. De teleurstelling der marine was groot, evenzoo die van de kolonne onder de bevelen van den majoor de Brabant, doch hieraan had niemand schuld. Aan de vergissing der gidsen en de lafheid der Chinezen was het te wijten, dat de zucht om zich met de opstandelingen te meten niet konde bevredigd worden.

De kommandant van het hoofdcorps kreeg last om langs den regter rivier-oever voort te rukken tot de daaraan gelegen volgende versterking en verder op tot het kongsiehuis te Sinkawang. De gewapende sloepen der marine zouden de rivier oproeijen, daarbij zich regelende naar de beweging der troepen. Deze moesten zich echter te ver van den sterk begroeiden rivier-oever verwijderen; daardoor geraakten de gewapende sloepen vooruit en stootten op de middelste versterking, waaruit zij een hevig vuur moesten doorstaan; daarbij bekwamen zij drie geblesseerden. Het vuur werd door de sloepen goed beantwoord.

Het was inmiddels duister geworden en onmogelijk Sinkawang te bereiken. Even als de vorige dagen moest men andermaal in den modder bivakkeren. Des nachts waren de troepen aan een onafgebroken stortregen blootgesteld.

Den 18den, des morgens, werd eene verkenning gedaan naar de versterking, waartegen de gewapende sloepen geageerd hadden; zij werd verlaten gevonden. Nu rukte men op tegen Sinkawang zelf, dat door een goed versterkt kongsiehuis (gebastionneerd vierkant) verdedigd werd.

De majoor de Brabant had in last ontvangen om met zijne kolonne de Sinkawang-rivier over te trekken, en het terrein van de zich daarin ophoudende Chinezen te zuiveren, en daarna langs eenen omweg post te vatten achter de kampong Pinkawang, en aldaar op te vangen de opstandelingen, die door de aan den regter oever agerende troepen, onder mijn direct bevel, uit het kongsiehuis en andere versterkingen verjaagd zouden worden. De gewapende sloepen moesten de rivier oproeijen, naar mate de kolonne van den zoo even genoemden hoofdofficier voorwaarts rukte.

Het eerste gedeelte van dien last heeft de majoor de Brabant uitmuntend ten uitvoer gebragt. Naauwelijks uit den boschrand, die de prachtige rijstvelden van Sinkawang van de rivier scheidt, gedeboucheerd, raakte zijne kolonne slaags met de in versterkte huizen verzamelde Chinezen; zij werden zonder dralen bestormd en genomen, terwijl de opstandelingen met achterlating van vaandels, lillas, blanke wapenen en kruid de vlugt kozen. Van de Chinezen werden 4 gesneuveld gevonden, 4 anderen, waarmede enkele tirailleurs handgemeen geraakten, werden afgemaakt.

Terwijl de zoo evengenoemde kolonne op de linker oever der Sinkawang-rivier ageerde, rukte men langs den regter oever voorwaarts en vond daar alle versterkingen verlaten, zoo ook het kongsiehuis te Sinkawang, den bazar en de geheele streek tusschen Sinkawang en Djintang, waarin ongeveer 1200 huizen in de rijstvelden verspreid staan; in geen enkel huis vond men de bewoners. Goederen van eenige waarde schenen medegenomen te zijn; alle huisraad, eene groote hoeveelheid rijst, padie en eigen gemaakt zout was achtergelaten. Vele varkens en pluimgedierte werden echter nog buit gemaakt.

Plundering was op strenge straf verboden. Verscheidene lillas en blanke wapenen werden hier en daar gevonden en bijeengezameld. Des middags ten vijf ure was de geheele magt op den bazaar gelegerd, die uit omstreeks 300 huizen bestaat.

In het kongsiehuis vond men een hoogbejaarden Chinees; hij verklaarde vóór het uitbreken van den jongsten oorlog van Mandor naar Montrado te zijn gegaan om handel te drijven; dat hem later het terugkeeren belet was en hij omstreeks 3 weken te voren door de kongsie was geprest, om aan den opstand deel te nemen; dat hij op zijne weigering in het blok was gezet en eerst, daags voor onze komst, was ontslagen. Hij was niet gevlugt, omdat hij zich onschuldig gevoelde. Zijn verhaal werd door latere berigten bewaarheid. Hij verhaalde verder dat het grootste gedeelte der landbouwers en ook der bazaar-bewoners tegen den oorlog waren, doch dat zij tot de deelneming door de gewapende mijnwerkers van Sjan en Ha-Bok met geweld gedwongen waren. Hij noemde ook nog eenige der voornaamste hoofden van den opstand en aanvoerders der gewapenden. Deze berigten kwamen overeen met hetgeen mij reeds van vroeger bekend was.

Den 19den werd eene verkenning gedaan door eene compagnie, op den weg naar Montrado. Van den vijand werd niets bespeurd.

Het kongsie-huis werd na plaatselijk onderzoek als het geschiktste punt tot bevestiging bevonden en tot tijdelijke versterking ingerigt, voor bescherming van munitie, vivres en zieken. Vivres en munitie, welke op de reede lagen, werden gelost en een begin gemaakt met het afbreken der huizen van den bazaar, die te veel in de nabijheid van het

kongsie-huis stonden, het uitzigt belemmerden en bij het ontstaan van brand gevaarlijk voor de versterking zijn konden.

De kolonne van den majoor de Brabant nam post op den bazaar te Djintang, 2½ uur gaans van Sinkawang, op den weg naar Sodauw. Die hoofd-officier had in last het aldaar gelegen kongsie-huis te bezetten, verkenningen in den omtrek te laten doen en overigens zoo veel mogelijk de verlaten huizen te beschermen. Ook daar werd niets bespeurd van gewapende oproerlingen; alles was verlaten.

De Chinees, waarvan hiervoren gesproken is, verklaarde nog dat de landbouwers met vrouwen en kinderen in het gebergte waren gevlugt en voorzeker zouden terugkeeren, indien zij op lijfsbehoud konden rekenen. Velen waren ook, volgens hem, naar de zijde van Koelor gevlugt. De bazaar te Sinkawang was vroeger door ruim 900 Chinezen bewoond. Sedert mijn laatst aanwezen was die aanmerkelijk vergroot. Tusschen den bazaar en Sedouw waren meer dan 5000 landbouwers gezeten. Alles was in die huizen verbrijzeld en verwoest. De straf was dus hier enorm groot en het werd derhalve noodig, om niet het geheele land aan verwoesting prijs te geven, bij de verdere operatien met voorzigtigheid te werk te gaan en den terugkeer der gevlugte bevolking te bevorderen.

De Chinees werd naar Koelor en in de wildernis gezonden, met een bevelschrift, waarbij den landbouwers werd toegestaan naar hunne woningen terug te keeren, indien zij zich aan de bevelen van het Gouvernement wilden onderwerpen. Aan ieder die zich kwam aanmelden, zou een vrijgeleide-briefje worden uitgereikt.

Nog denzelfden dag kwamen zich eenigen aanmelden en aan dezen werd opgedragen, het zoo even omschrevene aan hunne makkers mede te deelen.

Den volgenden dag ontving ik eenen brief, voorzien van den kleinen tjap van Thaykong, waarin werd dank gezegd voor de verleende vergunning tot terugkeer en gevraagd werd om een schriftelijk bewijs daartoe.

De terugkeerende Chinezen berigtten dat ook de bevolking van Koelor, die omstreeks 2000 zielen bedroeg, zeer beangst was en gereed stond te vlugten. Een groot gedeelte der gewapende mijnwerkers had zich daar verzameld en was gereed bij de nadering der troepen alles te verbranden.

Ik besloot toen eenige dagen te Sinkawang halt te houden en inmiddels eene proclamatie uit te vaardigen en naar Koelor en Montrado te zenden.

De volgende dagen werden besteed aan het doen van verkenningen, het schoonmaken van het terrein en het voortzetten der werkzaamheden te Sinkawang.

Zr. Ms. stoomschip *Onrust* was den 19den de Slakouw opgestoomd en zou, zoo mogelijk, tot Boekoean, dat onder Boedokh ressorteert, opstoomen. Boekoean ligt op den weg van Boedokh naar Montrado.

Zr. Ms. stoomschip *Celebes* had intusschen een der ziekenschepen met 4 officieren en 110 zieken, waaronder 30 koelies, ter verpleging naar Pontianak gebragt en op de reede van Sinkawang teruggesleept.

Den 23sten ontving ik een brief, voorzien van den stempel der drie kongsien, waarin de ontvangst mijner proclamatie werd erkend, en wijders hoofdzakelijk werd te kennen gegeven, dat zij nog eenen slag wilden wagen, en zoo zij niet overwonnen, het land zouden verlaten, maar hier geen grasscheutje zouden laten staan.

Twee van de teruggekeerde Chinezen bragten mij het berigt dat de kongsie eene premie had uitgeloofd van twaalf thail goud, aan ieder die de bazaars van Sinkawang en Djintang in brand zou steken.

Zes personen hadden, volgens hen, die taak op zich genomen. Maatregelen waren genomen, om die pogingen te doen mislukken en de daders in handen te krijgen. Eene premie van tien Spaansche matten werd uitgeloofd voor het arresteren van de brandstichters; des nachts werd echter niets ontdekt.

Te Djintang had men echter beproefd, potten met kruid en teer op de daken te werpen. Die pogingen werden echter verijdeld; de daders is men echter niet meester geworden.

Den 24sten ontving men te Djintang het berigt dat Loeaban, gelegen op den weg van Djintang naar Montrado, was bezet, en de versterking in verdedigbaren staat gebragt. Een honderdtal Chinezen zou op omstreeks ¾ uur van Djintang gelegerd zijn en des nachts vijf man hebben afgezonden om den bazaar te Djintang in brand te steken.

Eene verkenning werd derwaarts gedaan; men vond de legerplaats verlaten; vijf lansen werden er gevonden. De majoor de Brabant bekwam in last, den volgenden morgen met twee compagnien en een handmortier naar Loeaban op te rukken, de opstandelingen van daar te verdrijven, geen geweld te gebruiken, wanneer hij geen tegenstand ontmoette, de landbouwers gerust te stellen en zijnen marsch overigens zoodanig te regelen, dat hij des avonds in zijn bivak te Djintang terug konde zijn.

De landbouwers in den omtrek van Koelor kwamen bescherming vragen tegen mishandeling van de hier en daar rondloopende gewapende Chinezen. Twee compagnien van het 13de bataillon infanterie werden onder den kapitein Asmus tot Loban vooruitgeschoven, met last om allerwege verkenningen uit te zenden, ten einde de gewapenden op te zoeken en de landbouwers te beschermen.

Den 25sten rukte de majoor de Brabant naar Loeaban. Ongeveer een uur van Djintang, te Simpalit stootte zijne kolonne op eene Chinesche benting, die door de opstandelingen bezet, maar bij de nadering der troepen met overhaasting verlaten werd. Om 11 ure bereikte de majoor Loeaban; daar was geene versterking aangelegd, alleen was een der voornaamste huizen van eene palissadering voorzien. De opstandelingen hadden positie gevat aan de westzijde van die plaats, maar kozen ook daar met overhaasting de vlugt, zoodra de troepen op hen afgingen.

Zij lieten achter 28 vaatjes kruid, benevens eene menigte vlaggen, vuur- en andere wapens.

De bevolking van die plaats was gelukkig bij de nadering der troepen niet gevlugt en kon dus gespaard worden. Den bewoners werd aangezegd dat zij te Djintang of Sinkawang hunne namen moesten komen opgeven en vrijgeleide-briefjes halen.

Op den terugmarsch omtrent 4 ure des namiddags, liet de majoor de Brabant zijne kolonne in een bosch halt houden om de troepen te laten rusten. Plotseling werden zij begroet door eene menigte schoten, die door de onzen werden beantwoord, waarna de opstandelingen de vlugt namen.

Uit het bosch komende, vond men den Chineschen gids, die eenigzins vooruit was gegaan, vermoord. Aan de overzijde van het voetpad, op ongeveer 700 passen voorwaarts in de rijstvelden, waren 2 à 300 opstandelingen verzameld, met het doel, zoo het scheen, de kolonne den terugtogt af te snijden. Eenigen hunner hadden zich tot digt nabij den weg gewaagd; zij werden met geweerschoten verdreven, waarna zij zich met de overigen vereenigden. Een hunner bleef op de plaats liggen, in de hand hebbende een met versch bloed bevlekte klewang; waarschijnlijk was het de moordenaar van den gids.

De opstandelingen waren van de kolonne gescheiden door een zeer drassig terrein, waardoor het zeer moeijelijk was heen te dringen. De majoor de Brabant liet er 7 worpen op doen, waarvan er twee juist in de massa opstandelingen vielen, waarna zij met medeneming hunner lijken naar het gebergte vlugtten en verder werden niteengedreven. Omstreekt 7 uur was de kolonne te Djintang terug; zij had tien uren gemarcheerd.

Des morgens van den 26sten werd van Loban eene verkenning naar de zijde van Koelor gedaan. Op een kwartier afstand van Koelor hadden zich de opstandelingen versterkt in vijf bentings en waren zij druk bezig nieuwe op te rigten Op de verkenningen werd reeds op een afstand van 700 passen geschoten.

De positien waren meesterlijk gekozen; zij bestreken een groot gedeelte van den weg, verdedigden zich onderling en eene daarvan, die zeer zwaar was, moest den overtogt van eene 10 el breede rivier beletten. Onmiddellijk nadat hiervan het rapport was ingekomen, gaf ik den kapitein Nauta den last, zich met zijne compagnie Afrikanen, benevens twee handmortieren, met de reeds vooruitgeschovene twee compagnien van het 13de bataillon infanterie te vereenigen, en met deze magt de opstandelingen in de zoo even bedoelde versterkingen aan te tasten en te verdrijven. Een paar uren later kreeg de majoor de Brauw in last om zich met de 5de compagnie van het 7de bataillon bij de kolonne van den kapitein Nauta te voegen, en zoodra de opstandelingen uit de bovenbedoelde bentings door den kapitein Nauta zouden verdreven zijn, met deze vereenigde magt op Koelor aan te rukken, het kongsiehuis aldaar te nemen.

De kapitein Nauta volbragt zijnen last uitmuntend. In weerwil van de sterke en goed gekozen positie des vijands, werd die, na het doen van eenige mortierworpen, zonder aarzelen in het front en in de flank bestormd en genomen.

De opstandelingen kozen ook hier weder het hazenpad; men vervolgde hen zoover mogelijk, doch ook de Afrikanen konden het hun in loopen niet afwinnen. Wapens, kruid en vlaggen werden ook hier weder achtergelaten. Een zware stortregen noodzaakte nabij het Thay-pa-kong huis, ¼ uur van Koelor, halt te houden. Van daar zag men den bazaar te Koelor in brand staan.

De vlugtende opstandelingen hadden dien aangestoken. Met spoed rukte men voorwaarts om hen van daar te verdrijven en zoo mogelijk den brand te stuiten. De opstandelingen waren echter reeds verdwenen en van den bazaar konden slechts weinige huizen gered worden. De majoor de Brauw voegde zich nu bij de kolonne van den kapitein Nauta; het was te duister geworden om verder voort te rukken.

Den 27sten, des morgens vroegtijdig, rukte men tegen het kongsiehuis op; ook de daarin gestaan hebbende goed ingerigte huizen waren verbrand, doch de versterkingen in goeden staat. Men vond het verlaten; nam er bezit van en ging onmiddellijk aan het werk om het tot bergplaats voor munitie en vivres in te rigten.

En hiermede was het verzet geëindigd van hen die geschreven hadden, dat zij den strijd tot in den dood zouden volhouden. Geen schot werd verder gelost.

In den namiddag liet ik de kolonne van den majoor de Brabant naar Sinkawang opkomen, ten einde nu met de geheele magt, na achterlating eener compagnie te Sinkawang en eene te Koelor, tegen Montrado op te rukken.

Tijding van de nederlaag te Koelor kwam spoedig te Montrado en schijnt daar den laatsten slag aan de kwaadwilligen gegeven te hebben. In den morgen van den 28sten ontving ik reeds eene deputatie van de bewoners van den bazaar, bestaande uit twaalf der meest gegoede ingezetenen. Zij kwamen genade smeeken en onvoorwaardelijke onderwerping aanbieden.

Zij bragten een met den stempel der drie kongsien gemerkten brief, waarin gesmeekt werd Montrado te sparen, en berigtten tevens dat de kwaadwilligen gevlugt en van wapenen en kruid ontbloot waren, en dat zij nog voor hunne vlugt Sjan-Bok, Ha-Bok, den Thang als ook den bazaar hadden willen in brand steken, maar dat de bazaarbewoners zich hadden vereenigd en het hun gelukt was dat te beletten.

Tien hunner werden teruggezonden met verwijzing naar de uitgegeven proclamatie en met aanzegging, dat ik hun te Montrado de bevelen van het Gouvernement zou bekend maken, en dat bij den intogt der troepen de geheele bevolking knielend om genade zoude hebben te smeeken, en hun op die voorwaarde voorloopig lijfsgenade en bescherming van eigendommen werd toegezegd. Zij verzochten vergezeld te mogen worden door Tjanping, den gewezen regent van Montrado, die in de reserve was medegenomen tot herkenning van de hoofden des opstands. Ook hij verzocht hetzelfde en meende dat zijne komst goede uitwerking zou hebben, om de welgezinde bevolking over te halen tegen brandstichting te waken. Het verzoek werd toegestaan: twee leden der deputatie werden als gijzelaars aangehouden.

Den 28sten, des morgens, werd nog eene compagnie op verkenning naar Djintang gezonden, vermits men vermeend had, des nachts aldaar brand te zien; doch nergens werden sporen van brand gevonden.

De landbouwers keerden meer en meer naar hunne woningen terug en kwamen met *vijftig* te gelijk briefjes van vrijgeleide vragen.

In den loop van den dag kwam nog eene deputatie van Boedokh mondeling en schriftelijk vergiffenis vragende en onderwerping aanbiedende. Zij gaven voor, door die van Thaykong tot deelname aan den opstand te zijn gedwongen. Zij werden met eenigzins geruststellende verzekering weggezonden, met last hunne landgenooten bekend te maken, dat ik eerst te Montrado hunne onderwerping zou aannemen en de bevelen van het Gouvernement zou bekend maken.

Den 29sten werden, onder bedekking van eene compagnie, twee 3 pds., met 100 schoten voor ieder, naar Koelor gezonden, ten einde tot bewapening der sterkte te dienen. Ook Sinkawang was op dezelfde wijze bewapend.

Den 30sten en 31sten Mei en den 1sten Junij werden de troepen op den weg naar weg naar Montrado tot aan Klintong (2 uur afstands van Montrado) vooruitgeschoven en op die plaats vereenigd. Zij waren nu verdeeld in twee kolonnes, waarover de majoor Kroesen en de majoor de Brabant het bevel voeden.

Den 2den Junij rukte de geheele magt Montrado binnen. Bij het naderen van den bazaar kwam een dertigtal der voornaamste ingezetenen in het wit gekleed, naar buiten, voorafgegaan door eene groote witte vlag. Zij wierpen zich op de knieën en smeekten om vergeving.

Zij werden naar den bazaar teruggezonden, met last alle bewoners, een ieder voor zijne woning, hetzelfde te doen herhalen, en in die positie te doen blijven, tot dat de laatste soldaat zou gepasseerd zijn.

De marsch werd tusschen de knielende bevolking voortgezet; de eerste kolonne betrok de sterkte Sjong-Bok, de tweede nam bezit van de sterkte Ha-Bok, terwijl het hoofdkwartier in den Thang gevestigd werd.

Er zijn reeds deputatien van Lara, Loemar en Boedokh aangekomen om onvoorwaardelijk onderwerping aan te bieden.

Soengei Raja en Soengei Doerie hebben reeds hetzelfde gedaan.

Binnen weinige dagen zullen die plaatsen worden bezet.

Zoodra er voor het wegloopen der bevolking geene vrees meer bestaat, zullen de verschillende kolonnes zich naar Lara, Loemar en Boedokh begeven, ten einde de overtuiging te erlangen, dat de voorwaarden van onderwerping ook daar worden nagekomen.

De mijnwerkers-vereenigingen van Sjan- en Ha-Bok-Thaykong zijn geheel ontwapend en uit elkander, doch zoover bekend is, zijn de voornaamste hoofden van den opstand naar verschillende plaatsen geweken. Op hunne uitlevering is eene premie gesteld.

Dagelijk worden in den omtrek der drie versterkingen, in de rivieren weggeworpen wapens gevonden (*). Het aantal daarvan kan ik thans zelfs niet bij raming opgeven.

Ik zal de eer hebben die later met eene geschikte gelegenheid naar Batavia te zenden.

Heden hebben zich 20 Chinezen van den bazaar als vrijwilligers aangeboden om de hoofden van den opstand op te sporen en op te ligten. Dit aanbod is aangenomen en zij zijn van passen voorzien.

De bevolking van Montrado, met uitzondering van die, welke als kwaadwilligen bekend zijn, is nagenoeg geheel teruggekeerd. Ik geloof niet dat men nog ergens gewapenden tegenstand zal vinden. Met den val van het zoo beruchte Montrado is alle tegenstand verlamd, en ik hoop dat ik bij eene volgende gelegenheid Uwer Excellentie zal kunnen berigten, dat de orde hersteld is en de oproerige en onhandelbare Chinezen in gehoorzame onderdanen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement herschapen zijn.

De Luitenant-Kolonel, Kommandant der troepen in de Wester-Afdeeling van Borneo,
ANDRESEN.

(*) Daaronder bevindt zich een lange zesponder.

Voorts behelzen de ontvangen couranten nog de volgende berigten:

BATAVIA, 16 *Junij.*

Van Palembang wordt, onder dagteekening van 31 Mei 1854 gemeld, dat ter hoofdplaats en in de omstreken alles rustig was.

De resident was den 24sten Mei van Tebing Tingie naar Lahat vertrokken.

In de kommering Oeloe, alwaar in April 1854, door de Makkakauers en eenige onwilligen een inval was gedaan, was het bestuur bezig de zaken te regelen en pogingen aan te wenden, ten einde zoo mogelijk de hoofden der vijandelijkgezinden meester te worden. De aanvallers waren, zoo niet allen, dan toch grootendeels binnen het gebied der Makkakau teruggetrokken.

— Berigten van Riouw over de maand Mei 1854, behelzen, dat aldaar alles was in het werk gesteld tot voorkoming van tooneelen, als onlangs onder de Chinezen op het naburige Singapore plaats hadden.

Aan alle Chinesche districtshoofden waren strenge bevelen gezonden om overal waakzaam te zijn. In de maand April, terwijl alles te Singapore nog rustig was, hadden zich op Poelo Gin Singapoorsche zeeroovers vertoond; omtrent hen was echter niets naders vernomen. Twee kruisbooten werden ter noordkust van Battam gestationeerd, welke later door twee andere werden afgelost.

BATAVIA, 20 *Junij.*

Van Menado ontvangt men de tijding dat Zr. Ms. korvet *Sumatra*, gekommandeerd door den kapitein-luitenant H. Wipff, op de reede van Kema den 16den Mei door brand geheel is verongelukt.

De gemelde korvet bevond zich op eenen kruistogt in de Moluksche wateren, en was den 14den Mei ter reede van Kema ten anker gekomen, om voor de equipage, onder welke velen door koorts waren aangetast, ververschingen en quinine aan boord te nemen. In den nacht tusschen den 15den en den 16den Mei, ten half vier ure voor den middag, ontdekte men brand in de bottelarij, die zich zoo snel verspreidde, dat men reeds ten 6 ure aan het behoud van het schip moest wanhopen. Men ging echter met alle kracht en met alle beschikbare middelen voort, met pogingen om het vuur te blusschen, doch ten acht ure voor den middag had dit reeds dermate de overhand genomen dat er aan geen behoud van het schip meer te denken was en men alleen bedacht kon zijn om de opvarenden te redden, waarin men dan ook gelukkig is geslaagd. Van hunne goederen en kleederen is weinig of niets behouden gebleven. Van den inventaris van het schip zijn nog eenige voorwerpen gered. De verongelukten zijn aan den wal met de meeste deelneming en hartelijkheid ontvangen. De schepelingen hebben zich gedurende het onheil uitmuntend gekweten.

Op de plaats waar het schip gezonken is, heeft men eene baak opgerigt ter waarschuwing van zeevarenden, die aldaar zouden willen passeren.

— De laatste berigten van Banda loopen tot ultimo Maart:

Gedurende die maanden waren geene schokken van aardbeving gevoeld.

Met de brik *Raijan*, komende van Amboina, was eene bezending huurlingen en bannelingen van Java aangekomen. 97 van hen, door Ambonsche koortsen aangetast, werden in het bannelings-hospitaal opgenomen. Kort daarna was dit getal tot 360 geklommen. Op ultimo Maart waren nog in behandeling 253 lijders, 29 waren overleden, terwijl de overigen hersteld waren.

De noten-aanplant liet niets te wenschen over. Gedurende Februarij en Maart, waren in de onderscheidene perken geoogst 3,860,774 notenpitten, ongeveer 38,607 ponden, waarvan aan foelie 9,652 ponden.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

TURKIJE.

In ons vorig nommer is reeds gemeld dat van wege het Fransche gouvernement dezer dagen twee staatsstukken zijn openbaar gemaakt van groot gewigt voor de beoordeeling van den tegenwoordigen stand van het Oostersche geschil, inzonderheid na de terugroeping der Russische troepen uit de Donau-vorstendommen. Het eerste is een schrijven van den Russischen rijks-kanselier, den graaf van Nesselrode, aan den vorst Gortschakoff, den gezant van Rusland te Weenen, gedagteekend den 29sten Junij jl. en van dezen inhoud:

» De graaf Esterhazy (de gezant van Oostenrijk te St. Petersburg) heeft mij de depêche medegedeeld, waarmede zijn gouvernement ons uitnoodigt om een eind aan de tegenwoordige krisis te maken door verdere krijgsbedrijven bezuiden den Donau te vermijden en door de Vorstendommen zoodra mogelijk te ontruimen.

» Dit aanzoek grondende op Oostenrijks en Duitschlands belangen, die door de voortduring en uitbreiding van den strijd aan den Donau schade zouden lijden, voert de graaf von Buol aan, dat de bezetting der Vorstendommen door onze troepen de hoofdoorzaak des oorlogs geweest is. Dit kunnen wij niet gaaf erkennen.

» De bezetting der Vorstendommen had niet belet dat de onderhandelingen aanvingen en voortduurden. Zij is de aanleiding niet geweest tot het ter zijde stellen der Weener nota, tot de verwerping der te Olmütz met Oostenrijks medewerking en goedkeuring gedane voorstellen noch tot de volslagen verandering van al de grondslagen waarop vroeger onderhandeld werd; en zoo van toen af alle pogingen tot verzoening mislukt zijn, is dit, gelijk het Oostenrijksche kabinet zal moeten erkennen, toe te schrijven aan omstandigheden en beweegredenen van veel meer ingewikkelden aard, waarvan wij thans liefst willen zwijgen, om eene niet wenschelijke terugkaatsing van verwijten te vermijden. Wij hebben de sommatie van Engeland en Frankrijk met stilzwijgen beantwoord, omdat zij kwetsend was in haren vorm, door onbewimpelde uittartingen voorafgegaan werd en alle vereischten van wederkeerigheid miste; en zoo de oorlog het gevolg daarvan is geweest, zou het billijk zijn dien minder aan den aard van ons antwoord te wijten dan aan den aard en den toon der eischen die tot dat antwoord aanleiding gaven.

» Wat hiervan ook zij, uit de meening van het Oostenrijksche gouvernement dat de voortdurende bezetting der Vorstendommen de oorzaak des oorlogs geweest is, zou moeten volgen dat het ophouden dier bezetting van zelf het ophouden des oorlogs zal medebrengen, aangezien de vijandelijkheden dan zullen gestaakt zijn.

» Is het Weener kabinet in staat ons de zekerheid te geven dat zulks het geval zijn zal?

» Het kan aan deszelfs opmerkzaamheid niet ontgaan dat sedert het eerste oogenblik waarop ons door de Porte de oorlog verklaard is, vooral sedert de oorlog buiten Turkije en naar onze wateren en kusten gebragt en alzoo in omvang buiten mate toegenomen is, de bezetting der Vorstendommen, welk karakter zij dan ook oorspronkelijk moge gehad hebben, voor ons eenvoudig eene *militaire positie* geworden is, wier behoud of ontruiming bovenal afhangt van redenen van krijgskundigen aard. Het is alzoo natuurlijk dat wij althans verlangen met de waarborgen die Oostenrijk ons kan aanbieden, bekend te worden, alvorens wij vrijwillig ten gevalle van Oostenrijk afstand doen van het eenige punt alwaar wij, aanvallend te werk gaande, nog eenige kansen hebben om het evenwigt in ons voordeel te herstellen, hetwelk overal elders in ons nadeel is. Immers, indien de vijandelijkheden voortduren, indien de mogendheden, van alle beduchtheid in Turkije ontheven, vrijheid behouden hetzij om ons over het ontruimde grondgebied te vervolgen of om met hare voortaan geheel beschikbare krijgsmagt onze kusten in Europa of Azie te overheeren, ten einde ons onaannemelijke voorwaarden te kunnen opleggen, dan zou Oostenrijks aanzoek klaarblijkelijk niets anders geweest zijn dan een aanzoek om onze zedelijke en stoffelijke kracht te verminderen door eene onvergolden opoffering.

» Zoo men van Rusland vorderde dat het zich geheel aan de genade zijner vijanden zou overleveren, terwijl deze hun voornemen niet ontveinzen om zijne magt te fnuiken of te knakken; zoo men Rusland aan al de slagen, die zijne vijanden dienstig mogten achten aan hetzelve toe te brengen, blootstelde door het allerwege tot eene bloot verdedigende krijgvoering te nopen; eindelijk, zoo men ons in naam des vredes elk middel ontnam om andere dan voor Rusland verderfelijke en onteerende vredesvoorwaarden te verwerven, — dan zou men zoo strijdig met alle wetten der billijkheid, met alle beginselen van militair eergevoel handelen, dat zulk een plan nimmer, gelijk wij liefst gelooven, bij Z. M. Keizer Frans Joseph heeft kunnen opkomen.

» Ons het protokol van den 9den April mededeelende, beroept het Weener kabinet zich bij ons op de stellige verbindtenis, die het jegens de Westelijke mogendheden aangegaan heeft, om met alle middelen de definitive ontruiming der Donau-vorstendommen te bewerken; doch die verbindtenis aangaande, heeft Oostenrijk zekerlijk geen afstand gedaan van de vrijheid om het geschiktste middel tot vervulling zijner verpligtingen te kiezen, en dat middel is: Rusland in staat te stellen om zonder schande en gevaar tot die ontruiming over te gaan. Integendeel, de verpligting zelve, die Oostenrijk op zich genomen heeft, geeft aan hetzelve het regt om van de Westersche mogendheden te verlangen dat zijne bemoeijingen niet door hare eischen worden tegengewerkt. Zoo is het ook met de Oostenrijksche en Duitsche handelsbelangen, waarop gewezen wordt als eenen grond tegen de voortzetting of uitbreiding onzer krijgsbedrijven. Die belangen geven aan het Weener kabinet regt om bij de beide mogendheden dezelfde gronden aan te voeren als bij ons; want zoo de belangen van Oostenrijk en van geheel Duitschland door onze krijgsbedrijven aan den Donau kortstondig kunnen benadeeld worden, met des te meer regt kan men dan zeggen dat deze belangen, gelijk die van alle onzijdige Staten, veel zwaarder afbreuk lijden ten gevolge van de operatien van Frankrijks en Engelands zeemagt in de Zwarte zee, in de Noord- en de Oostzee.

» Deze beschouwingen rijpelijk overwegende, gelieve het Oostenrijksche gouvernement alzoo jegens ons in verklaringen te treden omtrent de waarborgen voor onze veiligheid, die het ons kan geven; dan zou de Keizer, om den wille van Duitschlands wenschen en belangen, gezind zijn om over het tijdstip der ontruiming in onderhandeling te treden. Het Weener kabinet kan reeds dadelijk als zeker stellen dat Zijne Majesteit ten volle deelt in deszelfs wensch om zoodra mogelijk een einde te maken aan de krisis die thans zwaar op alle Europesche aangelegenheden drukt. Onze doorluchtige meester verlangt nog den vrede, gelijk hij dien altijd verlangd heeft. Hij wil — wij hebben het herhaaldelijk gezegd en herhalen het nogmaals — noch het verblijf zijner troepen in de Vorstendommen een onbepaalden tijd doen voortduren, noch zich aldaar op duurzamen

voet vestigen; noch die gewesten in zijn rijk inlijven, laat staan het Turksche rijk omverwerpen. In dit opzigt aarzelt hij niet zijn zegel te hechten aan de drie beginselen die in het protokol van den 9den April vervat zijn:

» *de integriteit van Turkije*: dit punt is geheel in overeenstemming met al hetgeen dezerzijds tot nog toe gezegd is, en het zal door ons niet worden bedreigd zoolang het zal geëerbiedigd worden door de mogendheden die thans Turkije's wateren en grondgebied bezet houden;

» *ontruiming der Donau-vorstendommen*: wij zijn bereid daartoe over te gaan, mits behoorlijke zekerheid tegen gevaren;

» *bevestiging van de regten der Christenen in Turkije*. Uitgaande van het begrip dat de voor al de Christen onderdanen des Sultans te verwerven burgerlijke regten onafscheidelijk van de godsdienstige regten zijn, gelijk het protokol inhoudt, en alle waarde voor onze geloofsgenooten zouden verliezen, indien deze, bij het verkrijgen van nieuwe voorregten, de oude niet behielden, — hebben wij reeds verklaard dat, indien zulks het geval was, de door den Keizer aan de Porte gedane eischen vervuld, de oorzaak van het geschil vervallen en Zijne Majesteit bereid zijn zou om mede te werken tot de waarborging dier voorregten door Europa.

» Daar de Keizer aldus gezind is ten aanzien der hoofdpunten die in het protokol aangewezen zijn, dunkt ons dat, mits men maar den vrede wenscht zonder bedekte inzigten waardoor hij onmogelijk gemaakt wordt, het niet moeijelijk zou zijn, op dezen drievoudigen grondslag tot den vrede te geraken of althans den weg tot vredesonderhandelingen te banen door eenen wapenstilstand.

» Deze hoop gelieve uwe Excellentie aan het Oostenrijksche kabinet, bij het mededeelen dezer depêche, te betuigen."

— Het Fransche gouvernement, officiele mededeeling van het bovenstaande stuk ontvangende, heeft daarover zijne gedachten doen kennen in eene depêche van den Franschen minister van buitenlandsche zaken aan den Franschen gezant te Weenen, van den 22sten Julij jl., die mede in den Franschen *Moniteur* van den 11den dezer is openbaar gemaakt, en het volgende inhoudt:

» . . . . Ik zal slechts zeer weinig woorden tegen den aanhef der depêche van den graaf van Nesselrode inbrengen. Rusland schuift ook nu weder op de Westersche mogendheden de verantwoordelijkheid voor eene krisis, die het zelf alleen bewerkt heeft; het wijt alles aan den vorm harer sommatie, en ziet de eigenlijke oorzaak des oorlogs in eenen stap dien het zelf door zijne handelingen noodig had gemaakt. Zoo vergeet Rusland wat al te schielijk de lange reeks van onderhandelingen, waaraan in het vorige jaar zooveel tijd en moeite besteed is: zoo let het niet genoegzaam op de veelvuldige waarschuwingen die Frankrijk en Engeland onder allerlei vormen aan het kabinet van St. Petersburg hadden doen toekomen; zoo wil het zich zelf ontveinzen dat, met den intogt der Russische legers in de Donau-vorstendommen, de vrede te wankel geworden was om ook door de meest welgemeende en onvermoeide pogingen te kunnen worden behouden. . . Door de Weener conferentie is dan ook, in het protokol van den 9den April, plegtig erkend dat de door Engeland en Frankrijk aan Rusland gedane sommatie het regt voor zich had. Europa heeft alzoo uitspraak gedaan bij monde dergenen die het meeste regt hebben om in deszelfs naam te spreken, en dat is ons genoeg.

» Ik ga nu over tot het politieke gedeelte der Russische mededeeling. Al dadelijk valt het mij in het oog dat, al wordt ook de door Oostenrijk beproefde en door Pruissen ondersteunde stap als een louter Duitsche maatregel aangemerkt, deze beide mogendheden geen genoegen kunnen nemen met hetgeen hare vertoogen uitgewerkt hebben. De depêche van het Oostenrijksche kabinet aan den graaf Esterhazy stelde de beide volgende punten op den voorgrond: 1°. de noodzakelijkheid eener spoedige ontruiming der Donau-vorstendommen; 2°. de onmogelijkheid om deze ontruiming, welke in den naam van Duitschlands wezenlijke belangen gevorderd werd, afhankelijk te stellen van voorwaarden wier vervulling niet door Oostenrijks wil kon beslist worden.

» Welnu, in de Russische mededeeling wordt geen perk gesteld aan den duur van het verblijf der Russische troepen in Moldavie en Wallachye, en wordt de verkondiging van eenen wapenstilstand beschouwd als een volstrekt noodig vereischte voor den terugtogt der ingedrongen legermagt tot over den Pruth. Het nadeel hetwelk Rusland, volgens het getuigenis van Oostenrijk en Pruissen, aan den Duitschen Bond toebrengt door niet binnen de grenzen van zijn eigen grondgebied terug te keeren, blijft dien ten gevolge in zijn geheel bestaan, en het verergert niet alleen door zijne voortduring maar ook door de afwijzing der regtmatige vertoogen, waartoe het stof heeft gegeven.

» Wel zegt het kabinet van St. Petersburg, zich te vereenigen met de beginselen die in het protokol van den 9den April gesteld zijn; maar deze verklaring, die ik nader wil onderzoeken, verliest hare waarde grootendeels reeds door de aanwezigheid van Russische troepen op den Turkschen bodem. De ontruiming der Vorstendommen is immers het eerste vereischte voor de integriteit van het Turksche rijk, en het feit van derzelver bezetting is eene openbare schending van het Europesche regt. De krisis die de wereld beroert — ik herzeg het te eerder omdat men het zoekt te betwisten — komt van het overschrijden van den Pruth; en Rusland mag op de eischen eener positie waarin het zich zelf willens en wetens gebragt heeft, thans niet wijzen om zich aan de dadelijke goedmaking eener door de publieke opinie gewraakte handeling te onttrekken. Ik beken, niet te begrijpen wat de graaf van Nesselrode bedoelt met het gezegde dat » de integriteit van het Turksche rijk door » Rusland niet zal bedreigd worden zoolang zij geëerbiedigd wordt » door de mogendheden die thans Turkije's wateren en grondgebied » bezet houden". Kan men bescherming en overheering op ééne lijn stellen? Waarin heeft het indringen eener Russische krijgsmagt in Turkije iets gelijks met de komst der verbonden troepen op verlangen des Sultans en krachtens eene diplomatieke acte, die door onderling overleg ophoudt te werken?

» De paragraaph eindelijk der depêche van den graaf van Nesselrode betrekkelijk den toestand van de Christen onderdanen des Sultans beteekent, zoo ik mij niet geheel bedrieg, dat onder de oude voorregten, die de Grieken van de Oostersche Kerk zouden moeten behouden, door het Russische kabinet al de zoo burgerlijke als godsdienstige gevolgen gerekend worden van het beschermheerschap hetwelk het over hen wilde uitoefenen; en aannemende dat dit beschermheerschap moest wegsmelten in eene waarborging door Europa, dan begrijp ik niet hoe de onafhankelijkheid en souvereiniteit der Verheven Porte met zulk een stelsel zou kunnen zamengaan. Het Fransche gouvernement wil voorzeker niet zeggen dat Europa zich onverschillig omtrent de verbetering van het lot der rayahs mag betoonen; het is integendeel van meening dat Europa de Christen bevolking van Turkije onder zijne hoede moet nemen, en zich onderling moet verstaan om den Sultan in zijne welwillendheid jegens haar aan te moedigen; maar het Fransche gouvernement is vast overtuigd dat de hervorming der verordeningen waaronder de onderscheiden kerkgemeenten in Turkije staan, zoo zij afdoend en heilzaam zijn zal, moet uitgaan van het Turksche gouvernement, en dat hare verwezenlijking geen andere medewerking van het buitenland toelaat dan een vriendschappelijken invloed, werkzaam door het geven van goeden en welgemeenden raad, doch geene inmenging krachtens verdragen die geen Staat aannemen kan zonder afstand te doen van zijne onafhankelijkheid.

» Deze beschouwing van het antwoord van het Russische kabinet zou niet volledig zijn, indien ik niet opmerkte dat de graaf van Nesselrode uiterst zorgvuldig elke zinspeling vermijdt op eene zinsnede van het protokol van den 9den April, welke bovenal zijne aandacht vereischte, onzes inziens de eenige zinsnede van hoog gewigt, omdat zij de noodzakelijkheid aanwijst eener herziening door Europa van Ruslands aloude betrekkingen met Turkije.

» Het is alzoo voor Frankrijk en Engeland niet mogelijk, in eene wapenschorsing te bewilligen op grond der onbepaalde verzekeringen des graven van Nesselrode omtrent de vredelievende gezindheid van het Russische kabinet. De door Frankrijk en Engeland gedane opofferingen zijn wel zoo aanzienlijk, en het doel van hun streven is wel zoo groot, dat zij op den ingeslagen weg mogen voortgaan, en niet willen stilstaan alvorens de zekerheid te hebben dat zij niet in de noodzakelijkheid zullen komen om den oorlog te hervatten. De bijzondere voorwaarden waarop zij vrede zullen maken, hangen van zoovele gebeurlijkheden af, dat dezelve thans niet behoeven aangewezen te worden, en te dien aanzien houden zij haar oordeel vrij.

» Evenwel wil het Fransche gouvernement gaarne nu reeds wijzen op eenige van de waarborgen die het onmisbaar acht om Europa tegen den spoedigen terugkeer der beroering te beveiligen. Deze waarborgen worden aangewezen door den staat van zaken zelven, welke het gevaarlijke van het gemis derzelve heeft doen uitkomen.

» Zoo heeft Rusland van het uitsluitende regt van toezigt, hetwelk het volgens de verdragsbepalingen had op de betrekkingen van Moldavie en Wallachye met derzelver opperheer, gebruik gemaakt om die gewesten binnen te treden even als of het eigen grondgebied ware.

» Het was door zijne bevoorregte stelling aan de Zwarte zee in staat om in die zee inrigtingen daar te stellen en eene zeemagt te ontwikkelen, die, bij het gemis van eenig tegenwigt, eene bestendige bedreiging voor het Turksche rijk zijn.

» De voornaamste mond van den Donau is zonder eenig toezigt in Ruslands bezit; hierdoor zijn voor de scheepvaart op dien grooten stroom hindernissen van zedelijken en stoffelijken aard ontstaan, die den handel van alle natien drukken.

» De artikelen eindelijk van het verdrag van Kutschuk Kuinardsché betrekkelijk de godsdienstige bescherming zijn ten gevolge eener onjuiste uitlegging de bron geworden van den strijd dien Turkije thans te voeren heeft.

» Op al deze punten moeten nieuwe regelen worden gesteld en gewigtige wijzigingen worden gebragt in den staat waarin de zaken vóór den oorlog waren. Men kan, dunkt mij, zeggen dat het voor Europa's algemeen belang zou noodig zijn:

» 1°. dat het beschermheerschap hetwelk tot nog toe door het keizerlijk Russische hof over Wallachye, Moldavie en Servie uitgeoefend is, ophield, en dat de voorregten die door de Sultans aan deze aanhoorigheden van hun rijk verleend zijn, onder de gezamenlijke waarborging der mogendheden wierden gesteld, krachtens eene overeenkomst met de Verheven Porte;

» 2°. dat de scheepvaart op den Donau van alle belemmering in de monden der rivier ontheven en onder de toepassing der door het Weener Congres vastgestelde beginselen gebragt wierd;

» 3°. dat het verdrag van den 13den Julij 1841 door de hooge contracterende partijen in onderling overleg herzien wierd, met het doel om het evenwigt in Europa te bevorderen en om Ruslands magt in de Zwarte zee te beperken;

» 4°. dat geene mogendheid aanspraak maakte op het regt om een officieel beschermheerschap over de onderdanen der Verheven Porte van een of ander kerkgenootschap uit te oefenen, maar dat Frankrijk, Oostenrijk, Groot-Britannie, Pruissen en Rusland de handen ineen sloegen om te bewerken dat de Porte de godsdienstige voorregten der onderscheiden Christen kerkgemeenten uit eigen beweging bekrachtigde en eerbiedigde, en om voor het wederzijdsche belang hunner geloofsgenooten van de door Z. M. den Sultan aan den dag gelegde edelmoedige bedoelingen partij te trekken, zonder eenige afbreuk voor de waardigheid en onafhankelijkheid zijner kroon.

» Indien de conferentie zamenkomt, zal zij, zoo wil ik hopen, erkennen dat geen der zoo even door mij aangegeven denkbeelden van het protokol van den 9den April afwijkt, en dat men zich bezwaarlijk tot meer gematigde eischen kon beperken bij het onderzoek hetwelk Frankrijk, Oostenrijk, Groot-Britannie en Pruissen zich destijds uitdrukkelijk verbonden hebben gemeenschappelijk te doen naar de beste middelen tot bevestiging van Turkije's bestaan in verband met het algemeene evenwigt van Europa. De jongste mededeelingen van den baron von Hübner (den gezant van Oostenrijk te Parijs) stellen mij reeds in staat om te zeggen dat de meening van het Weener kabinet met de mijne overeenkomt, en dat het even als ik oordeelt over de waarborgen die Europa van Rusland vorderen mag om niet langer aan de herhaling derzelfde verwikkelingen bloot te staan.

» ..... Kortom, de depêche van het Russische kabinet brengt volstrekt geene verandering in den toestand der onderscheiden betrokken partijen, en zal onzes oordeels zelfs tot niets anders dienen dan om dien toestand beter te doen uitkomen. Daar Rusland nog op eene practische en bepaalde blootlegging zijner bedoelingen laat wachten, blijven Frankrijk en Engeland in hunne houding van oorlogvoerende mogendheden; en daar de Vorstendommen niet ontruimd zijn, zullen Oostenrijk en Pruissen ongetwijfeld oordeelen dat de uit het verdrag van 20 April voortvloeiende verpligtingen, die voor het Weener kabinet nog stelliger geworden zijn door zijne bijzondere overeenkomst met de Verheven Porte, in volle kracht blijven bestaan en thans opvorderbaar zijn."

— De officiele Fransche *Moniteur* bevestigt het berigt dat de voorhoede

der Turksche krijgsmagt den 7den dezer Bucharest binnengetrokken is, terwijl op slechts twee uren van daar nog Russische ruiterij stond. Omer Pacha bevond zich nog te Rustschuck.

— Een Londensch bankiershuis heeft op zich genomen, aan de Porte 2,000,000 L. st. te leenen, en bekomt daarvoor, tegen tachtig percent van de nominale waarde, obligatien rentende zes percent en waarvan na 1856 jaarlijks minstens een honderdste gedeelte tegen de nominale waarde moet worden afgelost. Hiervoor worden de inkomsten der Turksche schatkist en inzonderheid de jaarlijksche schatting van Egypte tot onderpand gesteld.

ENGELAND.

De zitting van het Britsche parlement is jl. Zaturdag door de Koningin gesloten met de volgende rede:

» MYLORDS EN HEEREN!

» De regeringszaken zijn in zulk eenen staat dat ik u ontslaan kan van de verpligting om in parlement vereenigd te blijven.

MIJNE HEEREN VAN HET HUIS DER GEMEENTEN!

» De zitting sluitende, erken ik met groot genoegen den ijver en de geestkracht, door u betoond in het verschaffen van middelen tot krachtdadige doorzetting van den oorlog waarin wij, in weerwil mijner pogingen om dien te verhoeden, thans gewikkeld zijn. Deze onbekrompenheid in het bewilligen der fondsen voor de staatsdienst heeft aanspraak op mijne warmste dankbetuiging; en hoewel ik de verhooging der op mijn volk drukkende lasten bejammer, erken ik gereedelijk dat gij wijs handelt met het gemak des oogenbliks op te offeren en in de dadelijke behoeften des oorlogs te voorzien zonder vermeerdering van 's lands blijvende schuld.

» MYLORDS EN HEEREN!

» In hartelijke zamenwerking met den Keizer der Franschen zal ik streven naar de afdoende beteugeling van dien geest van heerschzucht en aanranding, welke bij Rusland bestaat en ons genoodzaakt heeft de wapenen op te vatten ter verdediging van eenen bondgenoot en tot verzekering van Europa's toekomstige rust.

» Gij zult deelen in mijne bewondering van den moed en de volharding, door des Sultans troepen betoond in de verdediging van Silistria en in de onderscheiden krijgsbedrijven aan den Donau.

» De schier uitsluitende belangstelling in de zaken, die met den loop des oorlogs in verband staan, heeft de behoorlijke overweging belet van eenige dier onderwerpen welke ik bij het openen der zitting aan uwe aandacht aanbevolen had; doch het is mij een genoegen de werkzaamheid en naarstigheid te erkennen, waarmede gij verscheiden gewigtige maatregelen, die van groot nut voor het algemeen zijn kunnen, hebt tot stand gebragt.

» Niet alleen hebt gij u vereenigd met eene wet tot het openstellen der kustvaart van het Vereenigd Koningrijk, en tot wegneming van de laatste wettelijke beperking der vrijheid om buitenlandsche schepen te gebruiken; maar gij hebt ook de geheele wetgeving betrekkelijk de handelsscheepvaart herzien en ineengesmolten.

» De wet die de kosten der inning van het staatsinkomen onder het regtstreeksch toezigt van het Huis der Gemeenten brengt, zal een gewigtig beginsel der constitutie eene meer volledige toepassing geven en zal eenvoudigheid en regelmatigheid in ons stelsel van verantwoording van 's lands gelden bevorderen.

» Met blijdschap bemerk ik dat uwe aandacht op verbeteringen in de regtsbedeeling gevestigd is gebleven; en ik verwacht groot nut van de verbeteringen die gij in den vorm der regtspleging voor de hooge burgerlijke regtbanken gebragt hebt.

» De door u verordende middelen tot verbetering van de inrigting en het bestuur der Oxfordsche hoogeschool zullen grootelijks strekken, naar ik vertrouw, om het nut dier groote kweekschool van kennis te vermeerderen en haren roem uit breiden.

» Gaarne heb ik mijne goedkeuring gehecht aan de door u aangenomen bepalingen tot het voorkomen van omkooping en andere verkeerdheden bij de verkiezingen; en ik hoop dat zij doelmatig zullen worden bevonden tot het genezen van een euvel hetwelk, zoo het niet gestuit wordt, ons representatief stelsel met eene zwarte vlek dreigt te ontsieren.

» Het is mijn innige wensch dat gij, naar uwe kiesdistricten terugkeerende, aldaar eenen geest van eendragt en eenstemmigheid moogt in stand houden. Nu wij van de zegeningen des vredes met het buitenland verstoken zijn, is het, meer dan ooit vroeger, noodig dat wij het gunstige in onzen binnenlandschen toestand trachten te bevestigen en te vermeerderen; en het is met de grootste voldoening dat ik den vooruitgang onzer volksbedrijvigheid aanschouw, en de algemeene welvaart die gelukkig alom in den lande heerscht.

» Innig erkentelijk voor deze zegeningen, bid ik ootmoedig dat wij de gunst van den Almagtige mogen blijven genieten; en dat wij onder Zijne genadige bescherming in staat mogen zijn om den tegenwoordigen strijd tot een regtmatig en eervol einde te brengen."

— In de beide Huizen is door de ministers verklaard dat Oostenrijk, ook na de terugroeping der Russische troepen uit de Vorstendommen, met Frankrijk en Engeland waarborgen van Rusland tegen nieuwe storingen van Europa's rust verlangt, en de zaken in het Oosten niet teruggebragt wil hebben op denzelfden voet als vóór den oorlog.

Engelsche en Fransche dagbladen merken op, dat de jongste wisseling van nota's over het Oostersche geschil, die Oostenrijk nog nader tot de staatkunde der Westersche mogendheden heeft gebragt, geheel buiten Pruissen schijnt te zijn omgegaan.

— In de Vereenigde Staten gelooft men dat Engeland in overleg met Spanje de vorming eener vrije neger-republiek op Cuba zou willen bevorderen; en de aldaar tegen Cuba beraamde ondernemingen moeten mede strekken om dat plan te verijdelen. In het Britsche Hoogerhuis heeft de regering thans verklaard nimmer zoodanig plan gehad te hebben.

— Den Saten dezer zijn 8000 man Fransche troepen en 600 Britsche mariniers op drie onderscheiden punten van Aland aan land gegaan, terwijl de Russische troepen met achterlating van eenig geschut in de forten trokken. Den 9den werden de forten beschoten.

De Londensche bladen berigten dat eerstdaags nog zes infanterie- en twee cavalerie-regementen van de Britsche landmagt naar Turkije gaan, en dat eene tweede divisie Fransche troepen door Engelsche schepen naar de Oostzee zal gebragt worden.

FRANKRIJK.

De officiele *Moniteur* berigt dat de Keizer, zich door eigen aanschouwing met het departement der Beneden-Pyreneën vermachende bekend te maken, niet tegen den Napoleonsdag maar eerst in het eind dezer maand te Parijs terugkomt.

DUITSCHLAND.

Bij een patent van den 10den dezer heeft de broeder des overleden Konings van Saksen, Prins Johann, de regering als Koning aanvaard.

SPANJE.

Volgens een berigt van den Franschen *Moniteur* heeft het Spaansche gouvernement besloten, grondwetgevende volksafgevaardigden bijeen te roepen, die niet in twee kamers verdeeld zullen worden maar ééne vergadering zullen uitmaken.

Een der in Barcelona garnizoen houdende regementen is aan het muiten geslagen, doch door strenge maatregelen weder tot orde gebragt.

BELGIE.

Bij een koninklijk besluit van den 11den dezer is bepaald dat de Belgische gouden muntstukken met den 5den September eerstkomende ophouden wettig betaalmiddel te zijn, en tot dien tijd bij 's lands kassen tegen de volle nominale waarde kunnen worden ingewisseld. Van die munt was nog slechts voor 14,646,025 fr. geslagen. Het gouvernement was tot dezen maatregel reeds bij eene wet van 28 December 1850 gemagtigd geworden.

BEURS-BERIGTEN. (*Naar officiële opgaven.*)

Parijs 12 Augustus: Fransche 3 pcts. rente fr. 73; idem 4½ pcts. fr. 99.40.

Londen 12 Augustus: Engel. 3 pcts. gecons. 93¾ pct.; Nederl. 2½ pcts. » pct.; idem 4 pcts. » pct.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Provincie *Overijssel.*

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 18den Augustus 1854, des middags ten 12 ure, zal ondere nadere goedkeuring van het Departement van Binnenlandsche Zaken, door den heer Commissaris des Konings in de provincie Overijssel, of, bij zijne afwezendheid, door een lid van Gedeputeerde Staten, ten overstaan van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in Overijssel, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te Zwolle, worden Aanbesteed: [illegible]

Welle in Westra, onder de gemeenten Zalk en Wilsum.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele Inschrijving zoo als bij Art. 11, § 30 van het Bestek, is bepaald.

Het Bestek zal ter lezing liggen aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken te 's Gravenhage, aan dat van het Provinciaal Bestuur te Zwolle en op de plaatsen, waar de Bestekken van 's Rijks Waterstaatswerken gewoonlijk ter lezing worden aangetroffen.

De aanwijzing in loco zal worden gegeven op Zaturdag en Maandag vóór den dag der Aanbesteding, van des morgens 10 tot des namiddags 4 ure, terwijl nadere inlichtingen te verkrijgen zijn bij den Hoofdingenieur te Zwolle, en bij den Ingenieur J. F. Augier en den opzigter J. L. Weijs te Kampen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
VAN REENEN.

REGISTRATIE EN LOTERIJEN.

Bij de *Eerste* trekking der *Eerste* Klasse van de 224ste *Staats-Loterij*, op Maandag den 14den Augustus 1854, zijn prijzen van duizend gulden of daarboven te beurt gevallen aan de navolgende nommers:

No.	6677	een prijs van 1000 gulden.
»	12801	» » » 1000 »
»	6405	» » » 1000 »
»	16587	» » » 1000 »
»	18656	» » » 2500 »

De Directeur der Staats-Loterij,
J. H. [illegible]

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

AMSTERDAM, Maandag den 14den AUGUSTUS.

NEDERLAND.	Werkel. Schuld 2½ pct.	60¾	61	61
	Dito 3 pct.	72⅞	78	—
	Dito 4 pct.	90¼	90⅜	90⅜
RUSLAND.	Bij Hope en Co. 5 pct.	101⅛	101⅜	101⅛
	Dito bij Stieglitz 4 pct.	77¾	78¼	—
SPANJE.	Nieuwe 3 pct. thans 1 pct.	18 7/16	18 9/16	18½
	Dito binnenlandsche 3 pct.	33⅜	33¾	33⅜
OOSTENRIJK.	Metalliek 1816—1852 5 pct.	66⅝	67⅝	67⅝
	Dito 2½ pct.	33 15/16	[illegible]	[illegible]
	Dito 1849 5 pct.	76⅝	77⅛	[illegible]
	Metalliek 1854	76¼	77¼	77¼
BELGIE.	Bij Rothschild 2½ pct.	48⅞	—	—
PORTUGAL.		36 11/16	[illegible]	36 13/16
BRAZILIE.	Geldl. 1824 5 pct.	96	—	—
PERU.	Geldl. 1853 4½ pct.	67⅜	—	—

TE 'SGRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.